

Lilovi la Bwina liyandikwi na Matei Ulongolelu

Lilovi la Bwina ngati cheliyandikwi na Matei ndi chitabu chimonga pagati ya vitabu mcheche mu Lilaganu la Mupya vyevijova ndava ya kutama kwa Bambu Yesu pamulima apa. Kila chitabu chikemelewa “Injili.” Mana yaki “Lilovi la Bwina.” Vitabu vyenivi viyandikwi na Matei na Maluko na Luka na Yohani lukumbi Yesu peamali kufwa vasomi vamanya lepi chakaka kuvya ndali Matei ayandiki chitabu chenichi, nambu yihotoleka mu lukumbi lwa mwaka wa 60, peamali kuvelekewa Yesu. Mewawa pandu pechayandikwi chitabu ichi pangamanyikana. Nambu vamahele vihololela kuvya chayandikiwi pamulima wa Palestina, na pangi chayandikwi pamuji wa Yelusalemu.

Myandika wa chitabu ichi ndi Matei mweavi mtola kodi kwakona angakemelewa na Yesu avyai muwuliwa waki liina lingi la mundu uyu akemiwayi Lawi. Matei avi mmonga wa vamitumi kumi na vavili na achiyandiki chitabu chenichi ndava ya vasomaji va Chiyawudi. Yeniyi yilangisa hotohoto na mayandiku neju ya 60 geagatolili kuhuma mu Lilaganu la Kadeni. Matei aganili kulangisa kuvya Yesu avi Msangula mweahaguliwi na Chapanga, mwenuyu ndi mlota va Chapanga mwealongolili kujova malovi

gaki. Mewawa Matei ayandiki neju kuuvala Unkosi wa Chapanga.

Vayawudi valindalila kuvya Msangula ngaavi Nkosi wa vandu pamulima apa. Matei muluhala lwamahele akugabela maholo ago, kwa kudandaula Unkosi wa Chapanga ndi wa chimpungu. Lilovi la Bwina liyandikwi na Matei ndi chitabu chabwina mu kutumbula Lilaganu la Mupya ndava ya Mayandiku Gamsopi gamahele gegahumili mu Lilaganu la Kadeni gegavi mwenumo. Chitabu chenichi chiwunganisa Malaganu goha gavili. Vasomi mewa vijova Matei avi mu kulinga kulanda uyandika wa vitabu mhanu vya kutumbula mu lilaganu la kadeni vya Musa.

Makokoso ga Yesu kuchitumbi (Matei musula ya 5-7) Yihotola kuwanangisa na Chapanga pala peakumgotolela Musa malagizu gaki. Kumbukumbu la Tolati (musula ya 19:3-23:33)

Gegavi

Matei itumbula lilovi la bwina mukudandaula kuvelekewa kwa Yesu Kilisitu na kutumbula kwa lihengu laki (musula ya 1-4).

Mawuliwu gamahele ga Yesu (musula ya 5-25).

Musula za mwishu, Matei idandaula kuuvala mwishu wa lihengu la Yesu kufwa na kuyuka kwaki (musula 26-28).

Lukolo lwa Yesu Kilisitu (Luka 3:23-38)

¹ Chenichi ndi chitabu cha lukolo lwa Yesu Kilisitu mweavi chiveleku cha Daudi wa chiveleku cha Ibulahimu.

² Ibulahimu amveliki Izaki, Izaki amveliki Yakobo, Yakobo amveliki Yuda na valongo vaki,

³ Yuda amveliki Pelisi na Zela, nyina wavi avili Tamali, Felikisi amveliki Heziloni, Heziloni amveliki Lami, ⁴ Lami amveliki Aminadabu, Aminadabu amveliki Nashoni, Nashoni amveliki Solomoni, ⁵ Solomoni na Lahabu vamveliki Boazi, Boazi na Lutu vamveliki Obedi, Obedi amveliki Yese, ⁶ mwene Yese amveliki Nkosi Daudi. Daudi amveliki Solomoni, nyina waki avi mdala wa Uliya, ⁷ Solomoni amveliki Lehobohamu, Lehobohamu amveliki Abiya, Abiya amveliki Asa, ⁸ Asa amveliki Yeoshafati, Yeoshafati amveliki Yolamu, Yolamu amveliki Uzia, ⁹ Uzia amveliki Yotamu, Yotamu amveliki Ahazi, Ahazi amveliki Hezekia, ¹⁰ Hezekia amveliki Menasi, Menasi amveliki Amoni, Amoni amveliki Yosia, ¹¹ Yosia amveliki Yekonia na valongo vaki. Lwenulo ndi lwavi lukumbi lwa Vayawudi pavapelikwi kuluhamilu ku Babeli.

¹² Lukumbi Vayawudi pevavi kuluhamilu ku Babeli, Yekonia amveliki Shealitieli, Shealitieli amveliki Zelubabeli, ¹³ Zelubabeli amveliki Abiudi, Abiudi amveliki Eliakimu, Eliakimu amveliki Azoli, ¹⁴ Azoli amveliki Zadoki, Zadoki amveliki Akimu, Akimu amveliki Eliudi, ¹⁵ Eliudi amveliki Eleazali, Eleazali amveliki Matani, Matani amveliki Yakobo. ¹⁶ Yakobo amveliki Yosefu, mngwana wa Maliya, nyina waki Yesu mweikemiwa Kilisitu.

¹⁷ Kwavi na viveleku kumi na mcheche kuhuma Ibulahimu mbaka Daudi, vivelekelu kumi na mcheche kuhuma Daudi mbaka Vayawudi pavatoliwi uvanda wa ku Babeli, viveleku kumi na mcheche kuhuma uvanda mbaka kuvelekewa kwa Kilisitu.

*Kuvelekwa kwa Yesu
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Chenichi ndi cheavelekiwi Yesu Kilisitu. Maliya nyina wa Yesu, achumbiwi na Yosefu. Nambu vakona vangatama ngati mngwana na mdala, Maliya apatili kuvya na ndumbu kwa makakala ga Mpungu Msopi. ¹⁹ Ndava Yosefu mngwana wa Maliya avi mundu mbwina palongolo ya Chapanga aganili lepi kumpela soni pavandu ndi aholalili kumleka chamfiyu. ²⁰ Peavi akona ihololela lijambu lenilo, Mtumu wa kunani kwa Chapanga amuhumali munjozi na kumjovela, “Yosefu, mwana wa Daudi, ukotoka kuyogopa kumtola Maliya avya mdala waku, muni ndumbu yeavinayu apatili kwa makakala ga Mpungu Msopi. ²¹ Yati iveleka mwana mgosi hinu veve yati ukumpela liina Yesu ndava mwenuyu yati akuvasangula vandu kuhuma kumbudila Chapanga wavi.”

²² Mambu goha ago gahumalili muni kutimilisa malovi ga Bambu geajovili munjila ya mlota wa Chapanga, ²³ “Yuwanila! Kamwali yati ivya na ndumbu, yati iveleka mwana mgosi, na veve yati ukumpela liina Emanueli.” Mana yaki “Chapanga avi pamonga na tete.”

²⁴ Ndi Yosefu peayumwiki mulugono akitili ngati mtumu wa kunani kwa Chapanga cheamjovili, akamtola mdala waki na kuhamba nayu kunyumba yaki. ²⁵ Nambu agonili nayu lepi mbaka Maliya peamveliki mwana mgosi, namwene Yosefu ampeli liina Yesu.

2

Vayehe kuhuma kwe lihumila lilanga

¹ Hinu Yesu avelikiwi kumuji wa Betelehemu, mulima wa Yudea lukumbi lwa ulongosi wa nkosi Helodi. Bahapo peamali kuvelekwa vevimanya mambu ga ndondo kuhuma kwe lihumila lilanga vabwelili ku Yelusalemu, ² vakavakota vandu, “Avi koki mwana yula, mweavelikwi kuvya Nkosi wa Vayawudi? Tiyiweni ndondo yaki yeyahumali kwe lihumila lilanga, na tete tibwelii kumgundamila.”

³ Nkosi Helodi peayuwini ago, akavagaya mwene pamonga na vandu voha vevitama pa Yelusalemu. ⁴ Hinu akavakemela pamonga vamteta vakulu va Chapanga voha na vawula va Malagizu, akavakota, “Wu, Kilisitu Msangula yati ivelekewa koki?”

⁵ Vene vakamyangula, “Muji wa Betelehemu mulima wa Yudea, ngati cheayandiki mlota wa Chapanga,

⁶ ‘Veve muji wa Betelehemu mulima wa Yudea, veve katu wamdebe lepi mumiji yivaha ya Yudea,

muni kwa veve yati ihumila chilongosi, mweilongosa vandu vangu, Isilaeli.’ ”

⁷ Hinu, Helodi avakemili kuchiyepela vandu vala vevimanya mambu ga ndondo avakotakisi lukumbi chakaka ndondo payavaumalili. ⁸ Kangi akavatuma kuhamba ku Betelehemu avajovili, “Muhamba mkakotakesa chamugati malovi ga

mwana uyo. Ngati mumuwene mbwela kuni-jovela, muni mewawa na nene niamba kumgundamila.”

⁹ Vala vevimanya mambu ga ndondo, pevamali kumyuwanila nkosi vakahamba. Ndondo yevayiwene kwelihumila lilanga yavalongolili yahambili kuyima panani pandu pala peavi mwana. ¹⁰ Pavayiwene ndondo yila, vavi na luheku neju. ¹¹ Hinu vakayingila mugati, vakamlola mwana pamonga na Maliya nyina mwana, vakafugama na kumgundamila. Kangi vakawopola tuhaku vakatola njombi na vakampela zahabu na ubani na mahuta gegikemiwa manemane.

¹² Chapanga avabesili munjozi vakotoka kumuwyila Helodi, ndi vakawuya kumulima wavi munjila yingi.

Kutilila ku Misili

¹³ Pavawukili vayehe vala, mtumu wa kunani kwa Chapanga amuhumalili Yosefu munjozi, akamjovela, “Yimuka! Mtola mwana pamonga na nyina waki, mtilila ku Misili. Mkatama kwenuko mbaka panikuvajovela muni Helodi igana kumkoma mwana uyo.”

¹⁴ Yosefu ayumwiki, akamtola mwana pamonga na nyina waki akawuka kilu yila, akahamba ku Misili. ¹⁵ Akatama kwenuko mbaka Helodi peafwili. Lijambu lenili lakitiki muni lilovi leajovili Bambu munjila ya mlota wa Chapanga litimilayi, “Namkemili mwana vangu awuya kuhuma ku Misili.”

Vana vadebe vikomiwa

¹⁶ Helodi peamanyili kuvya vala vevimanya mambu ga ndondo vamkongili, akamema ligoga. Akavatuma vandu vaki vahamba kuvakoma vana vagosi voha pamuji wa Betelehemu na mumihana yaki vevavi na umuli wa miaka yivili na kuhelela vakomiwayi. Akitili genago ndava ya lukumbi lula lweajoviwi na vandu vala vevamanyili mambu ga ndondo.

¹⁷ Ndi chagatimili malovi geajovili Yelemia mweavi mlota wa Chapanga,

¹⁸ “Lwami luyuwanika kumuji wa Lama, Chivembu cha mvinisu ukulu na kuwombeleza pamahele,

Laheli akuvavembela vana vaki,
Na ibela kupoleswa,
muni voha vafwili.”

Kuwuya ku Misili

¹⁹ Hinu, Helodi peafwili mtumu wa kunani kwa Chapanga amuhumalili Yosefu munjozi ku Misili kula, ²⁰ amjovili “Wuka! Mtola mwana na nyina waki, uwuya kavili kumulima wa Isilaeli, ndava vevaganayi kumkoma mwana vafwili.”

²¹ Yosefu akawuka, akamtola mwana pamonga na nyina waki akawuya pamulima wa Isilaeli.

²² Nambu Yosefu peayuwini kuvya Alikelao, mwana wa Helodi, ahalili unkosi wa Yudea pahali pa dadi waki, ayogwipi kuhamba kwenuko. Namwene peamali kubesewa munjozi, akahamba pamulima wa Galilaya, ²³ akahamalila kumuji weukemelewa Nazaleti. Ndi chagatimalili malovi gegajoviki munjila ya vamlota va Chapanga, “Yati ikemiwa mundu wa ku Nazaleti.”

3

*Yohani Mbatizaji akuvakokosela vandu
(Maluko 1:1-8; Luka 3:1-18; Yohani 1:19-28)*

¹ Lukumbi lwenulo Yohani Mbatizaji aham-bili kulugangatu lwa Yudea akatumbula kuvakokosela vandu. ² Akajova, “Mumuwuyila Chapanga muni Unkosi wa Kunani kwa Chapanga uvi papipi.” ³ Yohani mwenuyo ndi yula Isaya mweavi mlota wa Chapanga ajovili, “Mundu ijova kwa lwami kulugangatu, Mumtendelekela Bambu njila yaki, mugolosa njila yaki!”

⁴ Yohani awalii nyula yevatotili mangoma ga hinyama yeyikemiwa ngamiya, mkungi wa chikumba muchiwunu chaki. Chakulya chaki chavi mambalanguli na wuchi. ⁵ Hinu vandu kuhuma ku Yelusalemu na kuhuma milima yoha yeyivii papipi na Yudea na mumihana ya mfuleni Yoludani vamhambalili. ⁶ Vakagajova hotohoto gevambudili Chapanga. Namwene avabatizi mumfuleni Yoludani.

⁷ Nambu peavaweni Vafalisayu na Vasadukayu vamahele vakumbwelela muni avabatizayi, mwene avajovili, “Nyenye chiveleku cha liyoka! Yani mweavajovili muhotola kutila ligoga la Chapanga lelibwela? ⁸ Mulangisa mumatendu ginu kuvya mukotwiki kumbudila kwinu Chapanga. ⁹ Nakuhololela mwihotola kutila ligoga la Chapanga cha kujova kuvya ndi nyenye vana va Ibulahimu nikuvajovela chakaka Chapanga ihotola kutola aga maganga na kugakita kuvya vana va Ibulahimu. ¹⁰ Hinu livagu litendelekiwi mumikiga ya mikongo,

mkongo wowoha wangapambika matunda gabwina yati udumuliwa na kutagiwa kumotu. ¹¹ Nene nikuvabatiza kwa manji kulangisa kuvya mkotwiki kumbudila kwinu Chapanga. Nambu mweibwela mumbele ya nene yati akuvabatiza kwa Mpungu Msopi na motu. Mwene anamkakala kuliku nene na nene niganikiwa lepi hati kugega champali zaki. ¹² Mwene ikamula lupalu lwa kupepetela nganu mu mawoko gaki muni apepeta nganu yaki na kuvika muchibana nambu masasa akugayocha pamotu wangajimika.”

*Kubatiziwa kwa Yesu
(Maluko 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Lukumbi lwenulo Yesu ahumili ku Galilaya akahika kumfuleni Yoludani, muni abatiziwa na Yohani. ¹⁴ Nambu Yohani alingili kumbesa amjovili, “Wu, veve, ubwela kwa nene? Yikunigana nene nibatiziwayi na veve!”

¹⁵ Nambu Yesu akayangula, “Yidakila kukita genaga hinu, kwa njila yeniyi ndi cheiganikiwa kuhenga goha geigana Chapanga.” Bahapo ndi Yohani akayidakila.

¹⁶ Yesu peamali kubatiziwa na kuhuma mu-manji bahapo kunani kwa Chapanga kwadindwiki, akalola Mpungu wa Chapanga ihelela ngati ngunda na kutula panani yaki. ¹⁷ Kangi lwami kuhuma kunani kwa Chapanga lukajova, “Mwenuyu ndi Mwana vangu mganu, mweniganisiwi nayu.”

4

Yesu ilingiwa na Setani

(Maluko 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Kangi Mpungu Msopi wamlongwisi Yesu mbaka kulugangatu muni alingiwa na Setani. ² Ajihinisi chakulya lukumbi lwa magono alobaini kilu na muhi pamwishu njala yamvinili. ³ Hinu Setani akabwela na kumjovela, “Ngati veve wa Mwana wa Chapanga amula aga maganga gavyai libumunda.”

⁴ Nambu Yesu akayangula, “Yiyandikwi mu Mayandiku Gamsopi, ‘Mundu itama lepi ndava ya libumunda lene, nambu kwa kulanda kila lilovi leijova Chapanga.’ ”

⁵ Kangi Setani akamtola Yesu mbaka Yelusalemu weuvi muji wa msopi, akamkita ayima panani pa chituvilu cha Nyumba ya Chapanga, ⁶ akamjovela, “Ngati veve mwana wa Chapanga ujitagayi pahi, ndava vayandiki, ‘Chapanga akuvalagazila vamitumu va kunani kwa Chapanga ndava yaku, Yati vakukuyanga mu mawoko gavi, ukotoka kujikuvala chigendelu chaku paliganga.’ ”

⁷ Yesu akamyangula, mewawa “Mayandiku Gamsopi gijova, ‘Kotoka kumlinga Bambu Chapanga waku.’ ”

⁸ Kangi Setani akamtola na kuhamba nayu panani pachitumbi chitali, na kumlangisa unkosi woha wa pamulima na ukulu waki, ⁹ akamjovela, “Goha aga yati nikupela, ngati ukunigundamila na kunifugamila.”

¹⁰ Penapo, Yesu akayangula, “Wuka Setani! Vayandiki, mu Mayandiku Gamsopi yati ‘Umgundamila Bambu Chapanga waku, na kumhengela mwene ndu!’ ”

¹¹ Hinu Setani, akamleka Yesu na vamitumu va kunani kwa Chapanga vakabwela vakamhengela.

*Yesu itumbula lihengu laki ku Galilaya
(Maluko 1:14-15; Luka 4:14-15)*

¹² Yesu peayuwini kuvya Yohani vamkungili muchifungu akahamba ku Galilaya. ¹³ Akawuka ku Nazaleti akahamba ku Kapelanaumu, muji wa kumwambu ya nyanja Galilaya mumilima ya Zebuloni na Nafutali, akatama kwenuko. ¹⁴ Ndi gatimili gala geajovili Isaya, mweavi mlota wa Chapanga,

¹⁵ “Mulima wa Zebuloni na mulima wa Nafutali, njila ya kuhamba kunyanja mwambu ya mumfuleni Yoludani,

Galilaya muji wa vandu vangali Vayawudi!

¹⁶ Vandu vevatami kuchitita.

Vauweni lumuli luvaha.

Vene vitama mumuji wa chitita na chimuwili cha lifwa,

lumuli luvalangasili.”

¹⁷ Kuhumila lukumbi lwenulo Yesu atumbwili kukokosa, “Mumuwuyila Chapanga, muni Unkosi wa kunani kwa Chapanga uvi papipi!”

*Yesu avakemela vevilova somba mcheche
(Maluko 1:16-20; Luka 5:1-11)*

¹⁸ Yesu peagendayi mumhana wa nyanja Galilaya, avaweni valongo vavili vevilova somba Simoni, mweikemiwa Petili na Andelea mlongo

waki, valova somba na ngwanda munyanja ndava vavi valova. ¹⁹ Yesu akavajovela, ngati chamwilova somba, “Munilandayi, nene yati nikuvakita nyenye kuvya vakuvaleta vandu kwa Bambu.” ²⁰ Bahapo vazilekili ngwanda zavi, vakamlanda.

²¹ Peahegalili kulongolo, avaweni valongo vangi vavili, Yakobo na Yohani, vana va Zebedayo. Vene vavi mugati ya watu pamonga na dadi wavi Zebedayo, vatengenezayi ngwanda za kulovela somba. Yesu akavakemela, ²² navene kanyata vakauleka watu pamonga na dadi wavi, vakamlanda Yesu.

*Yesu akuvalamisa vatamu
(Luka 6:17-19)*

²³ Yesu ahambili kila pandu ku Galilaya, iwula munyumba za kukonganekela Vayawudi na kuvakokosela Lilovi la Bwina la Unkosi wa Chapanga. Akavalamisa matamu ndalindali gevavi nagu vandu. ²⁴ Malovi gaki gadandasiki pandi zoha za ku Silia. Vandu voha vevavi na matamu na mang’ahiso, mewa vevatalaliwi na mizuka na vevihinduka na vevagodili higa vavape-
liki kwaki na mwene akavalamisa. ²⁵ Msambi wa vandu kuhuma ku Galilaya na Dekapoli ndi miji kumi, mewa Yelusalemu na Yudea na kumwambu ya mfuleni Yoludani vakamlanda.

5

Yesu akuvakokosela vandu pachitumbi

¹ Yesu peauwene msambi wa vandu, akakwela kuchitumbi, akatama. Vawuliwa vaki vakamlanda, ² mwene akatumbula kuvawula, akajova.

Luheku lwa chakaka
(Luka 6:20-23)

- ³ Vamotisiwa vevavi vangangu mumpungu,
muni Unkosi wa kunani kwa Chapanga ndi wavi!
- ⁴ Vamotisiwa vana mvinsu mumtima ndava
vambudili Chapanga,
muni Chapanga alavapolesa mitima!
- ⁵ Vamotisiwa vangolongondi,
muni valahala mulima.
- ⁶ Vamotisiwa vana njala na vevavi na njota ya
kukita geigana Chapanga,
muni Chapanga alavayukutisa
- ⁷ Vamotisiwi vevavi na lipyana,
muni Chapanga alavahengela lipyana.
- ⁸ Vamotisiwi vevavi na mtima wa msopi,
muni yati valamuwona Chapanga.
- ⁹ Vamotisiwi vatepulanisa,
muni yati vikemelewa vana vaki Chapanga.
- ¹⁰ Vamotisiwi veving'aiswa ndava ya kukita
geigana Chapanga,
muni Unkosi wa kunani kwa Chapanga ndi wa
vene.
- ¹¹ “Mumotisiwi nyenye vandu vakavaliga,
vakavanyagayi na kuvadetela uhakau ndava
ya nene. ¹² Mheka na kululuta muni njombi
yinu yivaha kunani kwa Chapanga, chenichi ndi
chevavahengili Vamlota va Chapanga vevavalon-
golili kwakona nyenye.”

Mwinyu na lumuli
(Maluko 9:50; Luka 14:34-35)

- ¹³ Nyenye ndi mwinyu wa pamulima! Nambu
luyong'onyo lwaki lwakayaga yati yisopewa kiki?

Yivya lepi na lihengu kavili yati kutagika kuvala na vandu vakuyilivatila.

¹⁴ “Nyenye ndi ngati lumuli lwa pamulima! Muji weujengiwi panani ya chitumbi ufiyika lepi.

¹⁵ Vandu vipambika lepi hahi na kuigubika na chiviga, muni yivikiwa panani ya chibokoselu kuvalangasa voha vevavi mugati. ¹⁶ Mewawa lumuli lwinu luvalangasa palongolo ya vandu, vagalola matendu ginu gabwina, vamlumbalila Dadi winu mweavi kunani.”

Mawuliwu ndava ya Malagizu

¹⁷ “Mkoto kuhololela kuvya nibweli kuwusa malagizu ga Chapanga geampeli Musa amala mawuliwu ga Vamlota va Chapanga. Nibweli lepi kuwusa, ndi nibweli muni kugatimalisa.

¹⁸ Nikujovela chakaka, mbaka kunani na mulima yati zihamba, kawaka hati nukuta yimonga yeyiwusiwa mumalagizu mbaka goha gatimila.

¹⁹ Hinu, mundu yeyoha angayidakila hati mihilu umonga udebe kuliku zoha, na kuvawula vangi vakita ago, mwenuyo yati ivya mdebe neju, Muunkosi wa kunani kwa Chapanga. Nambu mweiyuwanila na kuvawula vangi mwenuyo yati ivya mvaha muunkosi wa kunani kwa Chapanga. ²⁰ Muyuwanila, ubwina winu ngati nakuyonjokesa wula wa vawula va malagizu na Vafalisayu, katu nakuyingila mu Unkosi wa kunani kwa Chapanga.”

Liwulo la kuyepa ligoga (Luka 12:57-59)

²¹ “Mmali kuyuwana kuvya vandu va kadeni chavajoviwi, ‘Ukoto kukoma! Mundu yeyoha

mweikoma yikumgana ahamuliwa.’ ²² Nambu nene nikuvajovela, mundu yeyoha mweakumyomela mlongo waki, yati ihamuliwa. Mundu yeyoha mweakumvevesa mlongo waki yati vakumtakila kulibanji la mihalu. Mweakumkemela mlongo waki, ‘Myimu! Yati iyingila kumotu wa magono goha wangajimika.’ ” ²³ “Hinu, ngati upeleka luteta lwaku palongolo ya lusanja lwa luteta, na ukumbwiki kuvya mlongo waku avi na luhonda na veve, ²⁴ Ululeka luteta lwaku pa lusanja lwa luteta, hamba hoti ukatepulana na mlongo waku kangi uwuya kavili uwusa luteta lwaku.”

²⁵ “Tepulana na mweakutakili kanyata mwakona munjila kuhamba kulibanji la mihalu. Ngati lepi, mweakutakili yati akukugotola mumawoko ga mhamula mihalu, mwene akugotola kwa manjolinjoli na kukungiwa muchifungu. ²⁶ Nikujovela chakaka yati nakuhuma mbaka ulipili sendi ya mwishu.”

Mawuliwu ga kubesa ugoni

²⁷ “Muyuwini kuvya vandu vajoviwi, kotoka kukita ugoni! ²⁸ Nambu nene nikuvajovela, kila mundu mweakumlolokesa mdala cha kumnogela amali kugona nayu mumtima waki. ²⁹ Hinu, lihu laku la upandi wa kulyelela likakubudisa, ulitupula ukalitaga kutali. Mbanga neju, veve kuyaganisa pandu pamonga pa higa yaku, kuliku higa yaku yoha kutagika pamotu wa magono goha wangajimika. ³⁰ Ngati chiwoko chaku cha kulyela chikubudisa chidumulai ukatagayi kutali. Mbanga veve kuyaganisa pandu pamonga

pa higa yaku kuliku higa yaku yoha yihambi kumotu wa magono goha wangajimika.”

Mawuliwu ga kubesa kulekana

(Matei 19:9; Maluko 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “Gamali kujovekwa kuvya, ‘Mundu yeyoha mweakumleka mdala waki, amyandakila balua ya kumleka.’ ³² Nambu nene nikuvajovela, mundu yeyoha mweakumleka mdala waki, nambu ndu ndava ya kumkamula ugoni, akumkita mkemi. Na mgosi akamgegai mdala yula mwealekiwi ikita ugoni nayu.”

Mawuliwu ga kubesa kulapa

³³ “Kangi myuwini vandu va kadeni vajoviwi, ‘Ukotoka kudenya chilapu chaku, nambu uganikiwa kutimilisa chilapu chaku kwa Bambu.’ ³⁴ Nambu nene nikuvajovela, katu mkotoka kulapa, hati kunani kwa Chapanga, muni ndi chigoda cha Chapanga cha unkosi waki, ³⁵ amala kulapa kwa mulima muni chigoda cha kuvikila magendelu gaki, amala ku Yelusalemu muni muji wa Nkosi mkulu. ³⁶ Ukoto kulapa pamutu waku, muni nakuhotola kuuhenga hati luyunju lumonga kuvya lwa msopi amala lutitu. ³⁷ Mkajovai ‘Ena,’ Ndi yivya ‘Ena,’ Mkajovai, ‘Mbwitu,’ Chakaka yivyai ‘Mbwitu,’ Chochoha chechiyonjokeseka pa genago chihumila kwa Setani.”

Mawuliwu ndava ya kumulipisa mweakubudili

(Luka 6:29-30)

³⁸ “Muyuwini kuvya gajoviki. ‘Lihu kwa lihu, linu kwa linu.’ ³⁹ Nambu nene nikuvajovela,

ukotoka kumuwuyisila mundu mhakau. Mundu akakupamanda, mulitama la kulyela, mng'anamusila na litama la kumangeya. ⁴⁰ Mundu akakutakila igana kukunyaga nyula yaku, mlekela atola mewa na likoti laku. ⁴¹ Mundu akakukamula kwa makakala ugegai ndwika yaki kilomita yimonga, ugegai kilomita zivili. ⁴² Mweakukuyupa mpelai, na ukotoka kumtila mundu mweakuyaika chindu.”

*Mawuliwu ga kuvagana makoko
(Luka 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Myuwini kuvya gajoviki, mgana muyaku, na mvenga likoko waku. ⁴⁴ Nambu nene niku-vajovela, muvagana makoko vinu na kuvayupila vala vevakuvang'aisa nyenye, ⁴⁵ muni mpata kuvya vana va Dadi winu mweavi kunani. Muni mwene akuvalangasila lilanga laki vandu makoko na vandu vabwina, na kuvatonyela fula kwa vandu vabwina palongolo yaki na vandu vahakau. ⁴⁶ Wu, njombi yoki mwipata kuhuma kwa Chapanga? Ngati mukuvagana vala vevakuvagana nyenye ndu! Kawaka! Muni hati vatola kodi navene vikita mewa! ⁴⁷ Ngati Mukuvajambusa valongo vinu ndu, mhengili chindu kiki neju kuliku vangi? Muni hati vangammanya Chapanga vikita mewawa. ⁴⁸ Mwiganikiwa mkoto kupungula chochoa mukuhenga gabwina ngati Dadi winu wa kunani kwa Chapanga angapungula.”

6

Mawuliwu ndava ya kuvatangatila vangangu

¹ “Mjiyangalila mkoto kukita matendu ginu gabwina pamihu ga vandu, ndava ya kujilangisa kwavi. Ndava muni mwakakita genago mwipata lepi njombi kuhuma kwa Dadi winu mweavi kunani.”

² “Hinu, mukavatangatila vangangu, ukoto kujikokosa kotoka kukita ngati vandu vevakujikita kuvya vabwina munyumba za kukonganekela Vayawudi na munjila muni vandu vavalumba. Nikuvajovela chakaka venavo vamali kupewa njombi yavi. ³ Nambu veve peukumtangatila mngangu, kita jambu lenilo cha mfiyu hati vandu vangi vakotoka kumanya chewihenga. ⁴ Mpela luteta lwaku chamfiyu na Dadi waku akugalola gegafiyiki yati akukupela njombi.”

*Mawuliwu ndava ya kumuyupa Chapanga
(Luka 11:2-4)*

⁵ Pemwiyupa kwa Chapanga, mkotoka kuvya ngati vandu vavakujikita kuvya vabwina, vene vigana kuyima munyumba za kukonganekela Vayawudi na malekanganu ga njila, muni vandu vavalola. Nikuvajovela chakaka vene vamali kupewa njombi yavi. ⁶ Nambu veve peukumuyupa Chapanga, uyingila muchumba chaku, dinda mlyangu, uyupa kwa Dadi winu mweangalolekana. Mwene Dadi waku akugalola gegafiyiki, yati akukupela njombi.

⁷ Pemwikumuyupa Chapanga, mkoto kujovajova malovi gamahela ngati vandu vangamanya Chapanga. Muni vene vihololela kuvya Chapanga alavayuwani ndava ya malovi gavi gamahela. ⁸ Mkoto kuwanangana nawu. Dadi

winu achimanyili chamwigana hati mwakona
mwangayupa. ⁹ Hinu, nyenye pemkuyumpa
Chapanga, mjova naha:

Dadi witu wewitama kunani,
Liina laku lilumbiwa neju.

¹⁰ Unkosi waku utibwelelai,
chewigana veve chikitika, pamulima apa ngati
cheyivii kunani kwa Chapanga.

¹¹ Utipela lelu chakulya chitu cha magono goha.

¹² Utilekekesa tete getihokili,
ngati tete chetikuvalekekesa vevatihokili.

¹³ Ukotoka kutiyingisa mukulingiwa,
nambu utisangula na mhakau yula.

Ndava muni Unkosi na ukulu na makakala
ndi vyaku hati magono goha gangali na
mwishu.

¹⁴ Ngati mwakavalekekesa vandu kuhoka
kwavi, Dadi winu wa kunani alavalekekesa
nyenye mewawa mukumbudila kwinu.

¹⁵ Nambu ngati nakuvalekekesa vangi kuhoka
kwavi, mewawa Dadi winu alavalekekesa lepi
nyenye kumbudila kwinu.

Mawuliwu ga kujihinisa kulya chakulya

¹⁶ Pemukujihisa kulya chakulya ndava ya
Bambu, mkoto kulangisa ungolongondi ngati
vandu vevakujikita kuvya vabwina, vene
vikwinyana pamihu pavi, muni vawonekana
pavandu ngati vajihinisi kulya chakulya ndava
ya Bambu. Nikuvajovela chakaka venavo
vamali kupata njombi yavi. ¹⁷ Nambu veve
peukujihinisa kulya chakulya ndava ya Bambu,
samba manji pamihu na unyala mahuta pamutu.

¹⁸ Muni mundu yeyoha akotoka kumanya kuvya

kujihisa kulya chakulya, ndi umanyikana kwa Dadi waku ndu mweangalolekana. Namwene akugalola gegafiyiki, yati akupela njombi.

Mawuliwu ga kujivikila chibana kunani kwa Chapanga

(Luka 12:33-34)

¹⁹ Mkoto kuvika vibana apa pamulima, ndava vingokoko amala kutu vihalibu na vahiji videnya na kuyiva. ²⁰ Nambu mjivikila vibana vinu kunani kwa Chapanga kwenuko vingokoko amala kutu nakuhalabika na amala vahiji videnyua lepi na kuyiva. ²¹ Muni pala pemwivika vibana vinu ndi pewivya mtima waku.

Lumuli lwa higa

(Luka 11:34-36)

²² Lihu laku ndi hahi ya higa yaku, ngati lihu laku lilola bwina, higa yaku yoha yivya mulumuli, ²³ nambu ngati lihu laku lilola lepi bwina, ndi higa yaku yoha yivya muchitita. Hinu, chilanga chechivii mugati yaku chikavya chitita, chakaka cheni ndi chitita chivaha neju!

Mundu mweavi na vindu vyamahele

(Luka 16:13; 12:2-31)

²⁴ Avi lepi mvanda, mweihotola kuvahengela vabambu vavili. Muni yati akumgana mmonga na kumvenga yungi, yati akumgana neju mmonga na kumvevesa yungi. Mwihotola lepi kumhengela Chapanga na bahapo kuhengela vindu vyamahele.

²⁵ Ndi nikuvajovela, mkoto kutyalatyala ndava ya chakulya na chemwinywa vyamgana muni

mutama, amala ndava ya nyula zemwigana ndava ya higa yinu. Wu, wumi chindu chivaha lepi kuliku chakulya? Na higa ndi ya maana lepi kuliku nyula? ²⁶ Mlola videge, vimija lepi amala kubena mewa vivi lepi na chibana chochoha. Pamonga na ago Dadi winu mweavi kunani akuvapela chakulya. Wu, nyenye chindu chivaha lepi kuliku videge? ²⁷ Yani pagati yinu ndava ya kutyalatya neju ihotola kuyonjokesa hati lukumbi ludebe lwa wumi waki?

²⁸ Ndava kyani, kutyalatya ndava ya nyula? Mlola maluva ga mudahi cheginyamba. Gihenga lepi lihengu amala gitota lepi nyula. ²⁹ Nambu nikuvajovela, hati mwene Solomoni na unkosi waki awali lepi chakunyamba ngati limonga pagati ya maluva aga. ³⁰ Ngati Chapanga akuliwalika linyai la kumgunda, nambu lelu livii na chilau kutaga kumotu, wu, nakuvahengela neju nyenye? Nyenye vandu mwemusadika padebe!

³¹ Hinu, mkoto kutyalatya, yati tilya kiki? Yati tinywa kiki? Tiwala kyani? ³² Muni ago goha gitangatiliwa na vandu vangamlanda Chapanga. Dadi winu mweavi kunani amanyili kuvya mwigana goha ago. ³³ Ndi, mlonda hoti Unkosi waki Chapanga na geigana, na genago goha yati akuvayonjokesa. ³⁴ Hinu mkoto kutyalatya ndava ya chilau. Chilau yivii gaki, mang'ahiso ga ligono limonga gakuvakola.

7

*Kuvahamula vangi
(Luka 6:37-38, 41-42)*

¹ “Mkoto kuvahamula vangi, muni na nyenye yati mwihamuliwa lepi na Chapanga, ² Ndava muni chemukuvahamula vangi, na nyenye yati mwihamuliwa, na chipimu chilachila cha mwi-hengela kwa vangi, ndi Chapanga yati avahengela nyenye. ³ Ndava kyani wilola lungoda mulihu la mlongo waku, na kuni wangaluwona lumbagalu mulihu laku? ⁴ Amala yati wijova wuli, kwa mlongo waku, ‘Linda hoti, nikuwusa lungoda mulihu laku,’ Kuni wamwene una lumbagalu mulihu laku? ⁵ Veve mweukujikita kuvya mbwina! Wusa hoti lumbagalu lweluvi mulihu laku. Pena ndi peuhotola kulola bwina kuwusa lungoda mulihu la mlongo waku.”

⁶ “Mkoto kugapela mabwa vindu vyam-sopi vakotoka kung'anamuka na kuvalemasa mwavene, amala mkoto kugapela maguluvi lulu zeziguliswa kwa mashonga gamahela muni vakotoka kulivatila kwa magendelu gavi.”

*Yupa na londa na hodisa mlyangu
(Luka 11:9-13)*

⁷ “Muyupa yati mwipewa, mlondai yati mwipata, muhodisa mlyangu yati vakuvadindulila. ⁸ Ndava muni mweiyupa ipewa na mweilonda yati ipata na mweihodisa mlyangu yati idinduliliwa. ⁹ Wu, avi mmonga pagati yinu, ngati mwana waki akamuyupa libumunda akumpela liganga? ¹⁰ Amala akamuyupa somba akumpela liyoka? ¹¹ Ngati hinu nyenye, mwavahakau, mwimanya kuvapela vana vinu vindu

vyabwina, chakaka Dadi winu wa kunani aku-vahengela neju akuvapela vindu vyabwina, vala vevakumuyupa.”

¹² “Goha gemwigana vandu vavahengela nyenye, mvahengela na vene mewawa. Yeniyi ndi maana ya Malagizu ga Bambu geampeli Musa na mawuliwu ga vamlota va Chapanga.”

Mlyangu ngalingasi

(Luka 13:24)

¹³ “Muyingila kwa kupitila mlyangu udebe. Ndava muni njila yeyilongosa mukuyongomela ndi yipana na mlyangu waki ndi upana, veviyingila mwenumo ndi vamahele. ¹⁴ Nambu njila yeyilongosa kuyingila kuwumi wa magono goha ndi ngalingasi na mlyangu waki ungalingasi, vandu vamahele lepi vevihotola kumanya njila yeniyi.”

Mkongo na matunda gaki

(Luka 6:43-44)

¹⁵ “Mujiyangalila na vamlota va udese, vene vibwela kwinu vakujilangisa cha kuvala ngati limbelele, nambu chamugati ndi libwa likali la kudahi. ¹⁶ Mukuvamanya ndava ya matendu gavi. Wu, vandu viyava matunda ga zabibu mumkongo wa minga amala tini mumkongo wa minga? ¹⁷ Mewawa ndi kila mkongo wabwina wipambika matunda gabwina, na mkongo uhakau wipambika matunda gahakau. ¹⁸ Mkongo wabwina nakuhotola kupambika matunda gahakau, kavili mkongo mhakau naku-pambika matunda gabwina. ¹⁹ Kila mkongo wan-gapambika matunda gabwina yati udumuliwa

na kutagiwa kumotu. ²⁰ Hinu, mukuvamanya ndava ya matendu gavi.”

Nivamanyi lepi nyenye
(Luka 13:25-27)

²¹ “Lepi kila mundu mweakunikemela, ‘Bambu, Bambu,’ Yati iyingila Muunkosi wa Chapanga. Nambu ngayula mweihenga geigana Dadi wangu mweavi kunani.” ²² Vamahele, “Yati vakunijovela, ‘Ligono lila la uhamula wa Bambu, Bambu! Paliina laku tavakokosili vandu ujumbi waku, na paliina laku tavawusili vandu mizuka na kukita gachinamtiti yamahele.’ ²³ Kangi yati nikuvajovela, katu nakuvamanya nyenye, muwuka palongolo yangu mwemuhenga gahakau!”

Vandu vavili vevijenga nyumba
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Hinu mundu yeyoha mweiyuwana mal-ovi gangu na kugahenga, iwanangana na mundu mweavi na luhala lwabwina, mwea-jengili nyumba yaki panani ya litalau. ²⁵ Fula yikatonya na mifuleni yikamema manji gamahele, mpungu wakabwela na kuyitova nyumba yeniyoy. Nambu nyumba yeniyoy nakugwa ndava yijengiwi panani ya litalau.”

²⁶ “Nambu mundu yeyoha mweiyuwana mal-ovi gangu na ibela kugahenga, iwanangana na mundu myimu mweijenga nyumba yaki panani ya msavati. ²⁷ Fula yikatonya na mifuleni yikamema manji gamahele na mpungu ukabwela na kuitova nyumba yeniyoy, nayene yikagwa na kudenyekana neju!”

Uhotola wa Yesu

²⁸ Yesu peamali kujova malovi ago, msambi wa vandu ukakangaswa ndava ya mawuliwu gaki. ²⁹ Muni awulayi ngati mundu mweavi na uhotola ndi lepi ngati vawula vavi va malagizu.

8*Yesu akulamisa mundu anamabudi
(Maluko 1:40-45; Luka 5:12-16)*

¹ Yesu peahelili kuhuma kuchitumbi, msambi wa vandu wamlandili. ² Hinu abwelili mundu mmonga mweavi na mabudi, akamfugamila na kujova, “Bambu, ngati wigana, uhotola kuninyambisa!” ³ Yesu akatalambula chiwoko, akampamisa na kujova, “Nigana! Unyam-basika!” Bahapo mundu yula akalama mabudi gaki. ⁴ Kangi Yesu akamjovela, “Yuwanila! Kotoka kumjovela mundu yeyoha yula, ndi uhamba ukajilangisa kwa mteta wa Chapanga na kumpela teta ngati chealagizi Musa ya kulangisa kuvya unyambiswi.”

*Sadika ya chilongosi mmonga wa Chilumi
(Luka 7:1-10)*

⁵ Yesu peayingili ku Kapelanaumu, mkulu wa manjolinjoli mmonga wa Loma akambwelela na kujova amtangatila, ⁶ akamjovela “Bambu mtumisi wangu agonili munyumba, ana utamu wa kupola na iviniswa neju.”

⁷ Yesu akamjovela, “Yati nibwela kumlamisa.”

⁸ Mkulu wa manjolinjoli yula akajova, “Bambu, nigana lepi veve kuyingila munyumba yangu. Nambu ujova ndu lilovi na mtumisi wangu

yati ilama. ⁹ Muni, hati namwene namundu mwenivii pahi ya uhotola wa vakulu vangu na nivii na manjolinjoli pahi yangu. Nikuvalagiza manjolinjoli vevavi pahi yangu. Nikumjovela mmonga, ‘Amba!’ Ihamba, na yungi, ‘Bwela,’ Ndi ibwela na mtumisi wangu, henga aga! Namwene ihenga mewa.”

¹⁰ Yesu peayuwini malovi ago akakangasa neju, akavajovela vandu vevamlandai vala, “Nikuvalagiza chakaka, niwene lepi mundu mweavi na sadika yivaha ngati mwenuyu pa Isilaeli.

¹¹ Hinu, nikuvajovela vandu vamahele valabwela kuhuma kwe lihumila lilanga na kuhuma kwa litipama lilanga, vene valatama pamselebuko wa chakulya pamonga na Ibulahimu na Izaki na Yakobo. Muunkosi wa kunani kwa Chapanga. ¹² Nambu vala vevaganikiwi kuvya muunkosi wenuwo yati vakuvataga kuvala, kuchitita, kwenuko yati vivemba na kuyaga minu.”

¹³ Kangi, Yesu amjovili mkulu wa manjolinjoli wa ku Loma, “Wuya kunyumba, gavyai mewa ngati cheusadika.”

Ndi mtumisi waki alamili lukumbi lulalula.

*Yesu akuvalamisa vandu vamahele
(Maluko 1:29-34; Luka 4:38-41)*

¹⁴ Yesu ahikili panyumba ya Petili, amkolili nyina wa mdala waki Petili agonili pachitanda, ndava ya utamu. ¹⁵ Hinu, Yesu akampamisa mau yula chiwoko, na utamu waki wamlekili, akayima kumtelekela.

¹⁶ Payavi kimihi, vamletili vandu vamahele vevatalaliwi na mizuka, mwene ayivingili mizuka kwa njila ya mawuliwu gaki. Ndi avalamisi

vandu voha vevavi na utamu. ¹⁷ Akitili chenicho, muni gatimila malovi geajovili Isaya mweavi mlota wa Chapanga, “Mwene atolili mang’ahiso gitu na ulenda witu, na kugega matamu gitu.”

Vevigana kumlanda Yesu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yesu paauweni msambi wa vandu umtindili, akavalagiza vawuliwa vaki vakupuka kuhamba kumwambu ya nyanja. ¹⁹ Muwula mmonga wa Malagizu amhambili Yesu, akamjovela, “Muwula, nene yati nikukulanda kwokwoha kwewihamba.”

²⁰ Yesu akayangula, “Lihogo lina mbugu na videge vina hisakanilu, nambu Mwana wa Mundu avi lepi na pandu pa kupumulila.”

²¹ Mundu yungi pagati ya vawuliwa vaki akamjovela, “Bambu, nileka hoti nihamba nika-muzika Dadi wangu.”

²² Nambu Yesu akamyangula, “Unilanda, valeka vevafwili vavazika vandu vavi vevafwili.”

Yesu igunisa mpungu uvaha neju
(Maluko 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yesu akayingila muwatu na vawuliwa vaki vakahamba pamonga nayu. ²⁴ Bahapo chibungululu chivaha neju chikahumalila na manji gakatimbugana neju, hati gakatumbula kuugubika watu, nambu Yesu avi mulugono.

²⁵ Vawuliwa vakamhambila na kumuyumusa peagonili vakamjovela, “Bambu!” “Utisangula tifwa!”

²⁶ Yesu akavajovela, “Nyenye vandu mwemu-sadika padebe! Ndava kyani muyogopa?” Hinu

akayima akahakalila mpungu na manji gakutimbugana neju na nyanja yikaguna kukavya nuu. ²⁷ Vandu vakakangasa na kujova “Wu, mundu mwenuyu avi wuli? Hati mpungu na manji gakutimbugana neju vikumyidikila!”

Yesu akuvalamisa vandu vavili vana mizuka (Maluko 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Yesu peakupwiki kumwambu ya nyanja akahika pamulima wa Wagadala, kwenuko akonganiki na vandu vavili vana mizuka vihumila kumatinda. Vandu venavo vavi na mizuka ya kuyogofya neju. Hati vandu valingili lepi kupita njila yeniyu. ²⁹ Vakaywanga vijova, “Una kyani na tete veve Mwana wa Chapanga? Ubweli kutilemasa kwakona hati lukumbi lwitu?”

³⁰ Papi na penapo kwavili na msambi wa maguluvi gegilya. ³¹ Hinu penapo mizuka yila yikamjovela Yesu, “Ngati ukutiwusa, tileka tihamba tikayingili mumsambi wa maguluvi gala.”

³² Yesu akayangula “Ena muhamba.” Penapo gakawuka kwa vandu na kugayingila maguluvi. Msambi wohu wa maguluvi wajumbili pamuhelelu na kujwigama munyaja, ndi goha gafwili mumanji.

³³ Vala vadimaji va maguluvi, vajumbili na kuhamba kumuji. Ndi vavadandaulili malovi na mambu gegavakolili vandu vavili vala vevatalaliwi na mizuka. ³⁴ Hinu, vandu voha pamuji wula, vakawuka vakamhambila Yesu, pevamuweni vakamgana, awukayi pamulima wavi.

9

*Yesu akumlamisa mundu mweapoli higa
(Maluko 2:1-12; Luka 5:17-26)*

¹ Yesu akayingila muwatu na kukupuka munyanja na kuhika kumuji wavi. ² Penapo vandu vamletili mundu mmonga mweapoli higa, vamgonisi pa lusongwani. Yesu paavaweni chavisadika, akamjovela mundu mweapoli yula, “Jipolesa mtima mwana vangu! Kumbudila kwaku Chapanga ulekekiswi.”

³ Vawula vangi va malagizu vakatumbula kuhololela, “Mundu uyu akumliga Chapanga!”

⁴ Yesu amanyili maholo gavi akajova, “Ndava kyani mhololela gahakau mumtima winu?”

⁵ Chinonopa kiki kujova, ‘Ulekekiswi kumbudila Chapanga waku,’ Amala kujova, ‘Yima, ugenta?’

⁶ Hinu, nigana mmanya kuvya Mwana wa Mundu anauhotola pamulima kuvalekekesa vandu gevambudili Chapanga.” Penapo ndi akamjovela mundu mweapoli yula, “Yima ugega lusongwani lwaku amba kunyumba yaku!”

⁷ Na mundu mwenuyo akawuka na kuhamba kunyumba yaki. ⁸ Msambi wa vandu wula pevagaweni ago, vakakangasa na kuyogopa, vakamulumbalila Chapanga mweavapeli vandu uhotola wenuwu.

*Yesu akumkemela Matei
(Maluko 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Yesu akawuka penapo, ndi peavili mukuhamba amuwene mundu mmonga mweikemiwa Matei, atamili munyumba ya kutolela kodi. Hinu, Yesu amjovili, “Unilanda.”

Namwene akayima na kumlanda.

¹⁰ Yesu peatamili munyumba ya Matei, kulya chakulya, vatola kodi vamahele na vevakumbudila Chapanga vabwelili kulya nayu, pamonga na vawuliwa vaki. ¹¹ Pagati ya Vafalisayu vangi pavagaweni genago, vakavakota vawuliwa vaki, “Ndava kyani muwula winu ilya pamonga na vatola kodi na vandu vevakumbudila Chapanga?”

¹² Yesu akavayuwana, akayangula, “Vandu vangalwala nakugana mlamisa, nambu vana matamu ndi vakumgana mlamisa. ¹³ Hinu mukajiwula malovi aga mana yaki kyani, ‘Nigana lipyana, lepi luteta lwa kutinyisa.’ Nibweli lepi kuvakemela vandu vevihenga matendu gabwina palongolo ya Chapanga, nambu ndava ya vevakumbudila Chapanga.”

Mawuliwu ndava ya kujihinisa kulya chakulya ndava ya Bambu

(Maluko 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kangi, vawuliwa va Yohani Mbatizaji vambwelili Yesu, vakamkota, “Tete na Vafalisayu tikujihinisa kulya chakulya pamahela ndava ya Bambu. Ndava kyani vawuliwa vaku vakujihinisa lepi kulya chakulya?”

¹⁵ Yesu akayangula, “Wu, vandu vevagongoliwi kumselebuko wa pandowa yihotoleka vatama ngolongondi kuni vavi pamonga na mkolo ndowa? Lepi, nambu lwalabwela lukumbi lwa mkolo ndowa kuwusiwa, lwenulo ndi lukumbi lwavene kujihinisa kulya chakulya.”

16 “Vandu vitota lepi chilaka cha nyula ya mupya munyula ya lindimula. Muni chilaka chenicho yati chipapula neju nyula lindimula na pandu pala yati piyonjokeseka neju kupapuka.

17 Vandu nakusopa divayi ya mupya muchihaku cha chikumba chechilali. Ngati vasopii muchihaku cha chikumba chechilali yati chibayuka na divayi yati yiyitika. Nambu vandu visopa divayi ya mupya muchihaku cha chikumba cha mupya. Na vyoha, vihaku na divayi yati visindimala bwina.”

*Msikana mweafwili na mau mmonga
(Maluko 5:21-43; Luka 8:40-56)*

18 Yesu peavi akona angamala kujova malovi ago, chilongosi mmonga Myawudi ambwelili, akamfugamila na kujova, “Msikana wangu afwili hinu. Nambu chondi tihamba ukamvikila mawoko gaku yati itama kangi.”

19 Yesu akayima na kumlanda na vawuliwa vaki vakamlanda.

20 Mau mmonga, avi na utamu wa kuhuma ngasi lukumbi lwa miyaka kumi na yivili, amlandili Yesu mumbele, na kupamisa lugunyilu lwa nyula yaki. 21 Akitili chenicho ndava ya aholalili mumtima waki kuvya, “Nakapamisa ndu nyula yaki, yati nilama.”

22 Yesu ang'anamwiki na kumlola akamjovela, “Msikana wangu, kangamala mtima kusadika kwaku kukulamisi.” Mau yula akalama lukumbi lulalula.

23 Yesu ayingili munyumba ya chilongosi yula na peavawene vabeta chitolilo na msambi wa vandu, vivembeneka na kugalawuka, 24 avajovili

vandu vala “Muwuka pandu apa! Msikana akona mumi, agonili ndu.” Vene vamkamheka. ²⁵ Hinu msambi wa vandu pavawukili, Yesu akayingila mugati na kumkamula msikana yula chiwoko, na msikana yula akayima. ²⁶ Malovi ago gadandasiki neju pamulima wula wohe.

Yesu akuvalamisa ngalola vavili

²⁷ Yesu akawuka pandu penapo, na peavi mukuhamba, vangalola vavili vamlandili na kuywanga, “Mwana wa Daudi utihengela lipyana!”

²⁸ Yesu peayingili munyumba, vangalola vala vamhambili namwene avakotili, “Wu, mwisadika kuvya nihotola kuvalamisa?”

Vene vakayangula, “Ena, Bambu.”

²⁹ Penapo Yesu akavapamisi mumihu gavi na kujova, “Ndi, gavyai mewa kwa nyenye ngati chemwisadika!” ³⁰ Mihu gavi gadind-wiki. Namwene Yesu akavabesa neju, “Mkoto kumjovela mundu yeyoha lijambu lila.”

³¹ Nambu vene vawukili na kugadandaula malovi ga Yesu pamulima wula wohe.

Yesu akumlamisa mundu ngajova

³² Vandu pavawukili, vandu vangi vamletili Yesu mundu mmonga ngajova ndava ya kutalaliwa na mzuka. ³³ Bahapo mzuka wula pawavingiwi, mundu yula akatumbula kujova kavili. Vandu voha vakakangasa na kujova “Lijambu ngati lenili kawaka peliwonekini pa Isilaeli!”

³⁴ Nambu Vafalisayu vakajova, “Akuyivinga mizuka kwa makakala ga mkulu wa mizuka.”

Yesu akuvahengela lipyana vandu

³⁵ Yesu avi mukugenda mumiji na muhijiji yoha, awulayi munyumba za kukonganekela Vayawudi. İkokosa Lilovi la Bwina la unkosi wa Chapanga, na kuvalamisa matamu gavi na kuvawusila ng'ani zavi. ³⁶ Hinu, peauwene msambi wa vandu, avahengili lipyana ndava vatotokili neju changali utangatila, ndi vavi na mtahu ngati mambelele gangali mdimaji. ³⁷ Kangi akavajovela vawuliwa vaki, “Mabenu gamahela, nambu vabenaji vadebe. ³⁸ Hinu muyupa mkolo mabenu gaki avatuma vanalihengu vabena mabenu gaki.”

10

Vamitumi kumi na vavili
(*Maluko 3:13-19; Luka 6:12-16*)

¹ Yesu avakemili pamonga vawuliwa vaki kumi na vavili, akavapela uhotola wa kuvinga mizuka na kulamisa utamu ndalindali. ² Mahina ga vamitumi vaki kumi na vavili vala ndi aga: Kutumbula Simoni mweikemiwa Petili na Andelea mlongo waki na Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohani mlongo waki, ³ vangi ndi Filipi na Batolomei na Tomasi na Matei mtola kodi na Yakobo mwana wa Alufayo na Tadei, ⁴ Simoni mweavi mundu wa kukengelela mulima waki na Yuda Isikalioti, mwenuyu ndi mweamng'anamukili Yesu.

Yesu akuvatuma vamitumi kumi na vavili
(*Maluko 6:7-13; Luka 9:1-6*)

⁵ Yesu avatumili kumi na vavili avo na kuvapela uhotola uwu, “Mkoto kuhamba kwa vandu vangali Vayawudi, mewa mkoto kuyingila kumiji ya Vasamaliya. ⁶ Nambu mhamba kwa vandu va Isilaeli vevayagili ngati limbelele. ⁷ Pemwihamba mvakokosela aga, ‘Unkosi wa kunani kwa Chapanga uvi papipi!’ ⁸ Mvalamisa vatamu, muvayusa vandu vevafwili, muvanyambisa vevavi na mabudi, mvinga mizuka. Mupatili waka muwusa waka. ⁹ Mkoto kugega zahabu amala feza amala shaba mumahaku ginu. ¹⁰ Mewawa mkoto kugega lihaku la lugendu amala magwanda gavili, amala champali amala mkongojo, mhengalihengu iganikiwa kupewa chakulya.”

¹¹ “Pemwiyingila pamuji wowoha, amala muchijiji chochoha mulonda mundu mweigana kuvapokela kunyumba yaki, ndi mumgendela na mtama kwa mwenuyu mbaka pemwiwuka pandu apo. ¹² Pamuyingila panyumba muvajambusa vakolonjinji. ¹³ Ngati vandu va nyumba yeniyoyavapokili nyenye, jambusa yeniyoyateke yati yitama bahapo. Nambu ngati vavapokili lepi, jambusa yinu yati yikuvawuyila mwavene. ¹⁴ Ngati vakolo nyumba, vabeli kuvapokela amala kuvayuwanila malovi ginu, hinu pemwiwuka munyumba yeniyoyamala muji wenuwo muvakung’undila lububu lwa mumagendelu ginu kulangisa kuvya vene vavabeli nyenye. ¹⁵ Nikuvajovela chakaka, pa ligono la uhamula yati yivya mbanga kwa miji ya Sodoma na Gomola kuliku muji wenuwo.”

*Mang'ahiso Gegibwela
(Maluko 13:9-13; Luka 21:12-17)*

¹⁶ “Hinu nene nikuvatuma nyenye ngati lim-belele pagati ya libwa la mudahi. Mvya na luhala ngati liyoka na muvya ngolongondi ngati ngunda. ¹⁷ Mujiyangalila na vandu, muni vakuvatakila nyenye mumabanji ga mihalu na valavatova mchapilu munyumba zavi za kukongenekela Vayawudi. ¹⁸ Yati vakuvapeleka pa-longolo ya vachilongosi na vankosi ndava ya nene, penapo muhotola kuvajovela vandu mal-ovi gangu na vandu vangali Vayawudi. ¹⁹ Hinu vakavatakila nyenye mumabanji ga mihalu, mkoto kung'ahika kuholelela tijova kyani, ndava muni yati mwipewa gakujova lukumbi peluhika. ²⁰ Muni nyenye lepi mwemjova, nambu Mpungu wa Dadi winu yati wijova mugati yinu.”

²¹ “Mlongo alamgotola mlongo waki akomiwa na dadi alamgotola mwana waki, mewawa vana yati vakuvang'anamukila vadadi na vanyina vavi na kuvakoma. ²² Vandu voha vakuvayomela ndava nyenye mukunisadika nene. Nambu mweisindimala mbaka pamwishu yati isanguliwa. ²³ Vandu vakavavinga kumuji umonga mjumbila pamuji wungi. Nikuvajovela chakaka, mwakona kumala mumiji yoha ya Isilaeli kwakona Mwana wa Mundu kubwela.”

²⁴ “Muwuliwa akumpita lepi muwula waki, mewawa na mtumisi akumpita lepi mkulu waki. ²⁵ Yikola muwuliwa kuvya ngati muwula waki, mewawa na mvanda kuvya ngati mkulu waki. Ngati vamkemili mkulu mkolo nyumba Belize-buli, wu, yati vakuvakemela lepi vandu vangi va

lukolo lwenulo mahina gahakau neju?”

Yani wa kuyogopewa
(Luka 12:2-7)

²⁶ “Hinu mkoto kuvayogopa vandu muni chindu chochoha chechigubikwi yati chigubukuliwa na chindu chochoha chechifyiki yati chifyuliwa. ²⁷ Genikuvajovela nyenye muchitita, mulijovai mululangasa na lijambu lemwayuwini pachinunu, mulikokosa pavandu. ²⁸ Mkoto kuvayogopa vala vevikoma higa, nambu nakuhotola kukoma mpungu. Mbanga neju kumuyogopa yula mweihotola kukoma higa pamonga na mpungu mumotu wa magono goha wangajimika. ²⁹ Mayeluyelu gavili gegiguliswa kwa lishonga limonga lidebe. Nambu hati limonga lihotola lepi kugwa pandima changagana Dadi winu. ³⁰ Nambu kwa upandi winu, mwene amanyili mvalangu wa mayunju goha ga mitu yinu. ³¹ Hinu mkoto kuyogopa, muni nyenye mwitopeswa neju kuliku mayeluyelu gamahela.”

Kumyidikila na kumbela Kilisitu
(Luka 12:8-9)

³² “Kila mundu mweakuniyidakila nene palongolo ya vandu, na nene yati nikumyidakila palongolo ya Dadi wangu mweavi kunani. ³³ Nambu mundu yeyoha mweakunibela nene palongolo ya vandu, na nene yati nikumbelela palongolo ya Dadi wangu mweavi kunani.”

Mpechanganu
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Mkoto kuhololela ngati nibweli kuleta uteke pamulima. Nibweli lepi kuleta uteke nambu ngondo. ³⁵ Muni nivaletili mpechenganu pagati yinu, mwana na dadi waki, msikana na nyina waki na mkamwana na nayala waki. ³⁶ Na vamakoko va mundu, ndi vala va panyumba yaki.”

³⁷ “Mwene mweakumgana neju dadi amala nyina waki kuliku nene, iganikiwa lepi kuvya muwuliwa wangu. Mewawa mundu yeyoha mweakumgana neju msongolo amala msikana waki kuliku nene, iganikiwa lepi kuvya muwuliwa wangu. ³⁸ Mundu angagega msalaba waki mwene na kunilanda nene, iganikiwa lepi kuvya wangu. ³⁹ Mundu mweikamulila wumi waki yati akuuyagisa, nambu mundu mweakuuyagisa wumi waki ndava ya kunisadika nene yati akugapata.”

Kupokela njombi
(*Maluko 9:41*)

⁴⁰ “Mundu mweavapokela nyenye, akunipokela nene, mundu mweakunipokela nene, akumpokela yula mweanitungili. ⁴¹ Mundu mweakumpokela mlota wa Chapanga, ndava mlota wa Chapanga yati ipokela njombi ya ulota wa Chapanga. Mewawa Mundu mweakumpokela mundu mbwina palongolo ya Chapanga, ndava mundu mbwina yati ipokela njombi ya mundu mbwina. ⁴² Nikuvajovela chakaka, mundu yeyoha mweakumpela mmonga pagati ya vandu ava vangamanyikana

chikombi cha manji gasisimu ndava mulanda wangu, chakaka ikosa lepi njombi yaki.”

11

Vajumbi kuhuma kwa Yohani Mbatizaji (Luka 7:18-35)

¹ Yesu peamali kuvapela malagizu vawuliwa vaki, kumi na vavili, akawuka penapo, kuhamba kuwula na kukokosa mumiji yeyavi papipi na Galilaya.

² Yohani Mbatizaji akungiwi mu jela, peayuwini matendu ga Kilisitu, ndi avatumili vawuliwa vaki, ³ vamkota Yesu, “Wu, veve ndi yula mweibwela, amala timlindila yungi?”

⁴ Yesu akavayangula, “Mhamba, mukamjovela Yohani gala gemukugalola na kuyuwana. ⁵ Vangalola vilola na vangagenda vigenda, na vanamabudi vinyambiswa, na vangayuwa viyuwana na vevafwili viyukiswa na vangangu vikokoselewa Lilovi la Bwina. ⁶ Amotisiwa mundu yula mwangaleka kunisadika!”

⁷ Hinu vawuliwa va Yohani vala pavawuyili, Yesu akavajovela msambi wa vandu we-wamtindili, malovi ga Yohani, “Mwahambili kulugangatu kulola kiki? Wu mwaganili kulola linyai chelinyuguswa na mpungu? ⁸ Hinu mwahambili kulola kyani? Mundu mweawalili nyula za kunyamba? Lola Vandu veviwala nyula za bwina vitama munyumba za vankosi. ⁹ Nambu mweambili kulola kyani? Mlota wa Chapanga? Ena, chakaka neju kuliku mlota wa

Chapanga.” ¹⁰ “Mwenuyu ndi Yohani mweajoviwi mu Mayandiku Gamsopi. ‘Yuwanila nene nikumtuma mjumbi wangu akulongolela, kutendelekela njila yaku.’ ¹¹ Nikuvajovela chakaka, pagati ya vandu vevitama pamulima angahumila mweavi mkulu kuliku Yohani Mbatizaji. Pamonga na ago yula mweavi mdebe neju muunkosi wa Chapanga, ndi mkulu kuliku Yohani. ¹² Kuhuma lukumbi lwa Yohani Mbatizaji mbaka lelu, Unkosi wa Chapanga ubelelewa neju, na vandu vevavi na makakala vilinga kuutola kwa makakala. ¹³ Mawuliwu goha ga vamlota va Chapanga na vawula va Malagizu mbaka lukumbi ulu lwa Yohani galotili mambu ga lusenje lwa hinu.” ¹⁴ Ngati mwihotola kuyidikila aga, Yohani ndi Eliya mweibwela. ¹⁵ Mweavi na makutu, ndi ayuwana!

¹⁶ “Hinu nichiwangisa na kyani chiveleku ichi? Ngati vasongolo vevitama pandu pa kugulisila vindu na msambi umonga ujovesana na wungi, ¹⁷ ‘Titovii ngo'ma nambu mumbeli kukina! Tiyimbili nyimbu za malilu nambu mvembi lepi!’ ¹⁸ Ndava muni Yohani abwelili, aleki kulya chakulya ndava ya Bambu, anganywa divayi, vene vakajova, ‘Ana mzuka.’ ¹⁹ Mwana wa Mundu abwelili ilya na kunywa vene vakajova, ‘Mumlola mundu uyu! Muhutulu na chigaligali, nkozi wa vatola kodi na vevakumbudila Chapanga!’ Pamonga na genaa luhala lwa Chapanga lumanyikana kuvya labwina ndava ya matendu gaki.”

Miji yangasadika
(Luka 10:13-15)

²⁰ Kangi Yesu akatumbula kuhakalila vandu miji yeahengili gachinamtiti gamahele nambu valekili lepi kumbudila Chapanga.

²¹ “Mwalachikolela mwavandu va Kolazini! Mwalachikolela mwavandu va Betisaida! Muni, ngati gachinamtiti genihengili kwinu mbanga yagahengiki ku Tilo na ku Sidoni, vandu vaki ngavamali, kuwala magunila na kunyala malyenge vakotwiki kumbudila Chapanga.

²² Nambu nikuvajovela mu ligono la uhamula nyenye yati mwihamuliwa neju kuliku vandu va ku Tilo na Sidoni. ²³ Na nyenye mwavandu va Kapelanaumu, wu, yati mukujikwiha mbaka kunani kwa Chapanga? Yati wiheleswa mbaka kuligodi litali langali mwishu! Ndava kuvya gachinamtiti gegahengiki kwa veve, yagahengiki ku Sodoma kula, muji wenuwo ngawasigalili mbaka lelu. ²⁴ Nambu nikuvajovela, ligono la uhamula veve yati wihamuliwa neju kuliku ya vandu va ku Sodoma!”

Mbwela kwa nene mupumulila
(Luka 10:21-22)

²⁵ Lukumbi lwenulo, Yesu ajovili, “Nikusengusa, Dadi, Bambu wa kunani na mulima! Ndava uvafiyili mambu genago vevavi na luhala na vasomaji, ndi uvagubukulii vana vadebe.” ²⁶ Ena, Dadi, ndi cheyikuganisi.

²⁷ “Dadi wangu anigotolili vindu vyoha. Avi lepi mweamumanyi Mwana nambu Dadi, mewa kawaka mweamumanyi Dadi nambu Mwana, na yeyoha yula ndi Mwana aganili kumgubukulila.

28 Mbwela mwavoha kwangu, mwemwing'aiswa na kuyegemewa na ndwika na nene yati nikuvapumulisa. 29 Mjikunga lingolingoli langu, mkajiwula kuhuma kwangu, muni nene ndi nampoli na mngolongondi wa mtima, na nyenye yati mpoleswa mumtima yinu. 30 Muni, lingolingoli langu litopa lepi ndwika yangu yiyuyuka.”

12

Bambu ndi Ligonu la Kupumulila (Maluko 2:23-28; Luka 6:1-5)

1 Lukumbi ulu, Yesu avi mukupita mumi-gunda Ligonu la Kupumulila, Hinu, vawuliwa vaki njala yavavinili, vakatumbula kudenya nganu na kuyogola ngele zaki na kulya. 2 Vafalisayu pevagaweni genago, vakamjovela Yesu, “Lola, vawuliwa vaku vihenga lijambu lelibeswi kuhenga pa Ligonu la Kupumulila.”

3 Yesu akayangula, “Wu, mwangasoma cheahengili Daudi na vayaki njala peyamvinili? 4 Mwene ayingili mu Nyumba ya Chapanga na kulya mabumunda gala gegavikwi palongolo ya Chapanga. Mwene hati vayaki kawaka mweayidakiliwi kulya mabumunda genago. Mabumunda ago gaganikiwi kuliliwa na vamteta va Chapanga ndu. 5 Amala mwangasoma muchitabu cha Malagizu kuvya kila Ligonu la Kupumulila vamteta va Chapanga vakugadenya malagizu ga Musa mu Nyumba ya Chapanga kuni vihololewa lepi kuvya vahokili? 6 Nambu

hinu nikuvajovela kuvya penapa avi mkulu kuliku Nyumba ya Chapanga. ⁷ Kuvya mumanyalila mana ya malovi aga 'Nigana lipyana, nigani lepi teta zinu.' Ngamuvahamwili lepi vandu vangahoka. ⁸ Muni Mwana wa Mundu ndi Bambu wa Ligonu la Kupumulila."

*Mundu mweavi na chiwoko chechipoli
(Maluko 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ Yesu akawuka penapo, akahamba munyumba ya kukonganekela Vayawudi. ¹⁰ Kwavi na mundu mmonga mweagogodili chiwoko. Hinu, vandu vamkotili Yesu, "Wu, Malagizu giyidakila kumlamisa mundu pa Ligonu la Kupumulila?" Vamlingili ndava vapatayi njila ya kumtakila.

¹¹ Nambu Yesu akavajovela, "Wu, yani pagati yinu mweavi na limbelele laki, ligwilili muligodi, wu, akulihumisa lepi Ligonu la Kupumulila?" ¹² Mundu itopeswa neju kuliku limbelele! Hinu ndi yiyidakiliwa kuhenga matendu gabwina pa Ligonu la Kupumulila." ¹³ Kangi Yesu akamjovela mundu yula, "Talambula chiwoko chaku."

Mwene akachitalambula, ndi chalamili ngati chiwoko chingi chila. ¹⁴ Nambu Vafalisayu vakahuma kuvala na kujovesana, ndava ya mpangu wa kumkoma Yesu.

Mtumisi mweahaguliwi na Chapanga

¹⁵ Nambu Yesu amanyalili mpangu wula, akawuka pandu pala. Msambi wa vandu wamlandili, akavalamisa vana matamu voha. ¹⁶ Avabesili vakotoka kuvajovela vandu mambu

gaki, ¹⁷ muni lilovi la ajovili Mlota Isaya litimilayi.

¹⁸ “Lola, mtumisi mwenimuhagwili, chiganu changu, mweanihekesa neju mtima wangu.

Nikuuvika mpungu wangu panani yaki, namwene yati ikokosa uhamula wangu kwa milima yoha.

¹⁹ Angahutana, amala kuywanga, mewa lwami lwaki nakuyuwatika munjila

²⁰ Mlahi weupondiki akuwudenyanya lepi, na utambi wewihuma lyohi wijimika lepi, mbaka kuhamula kwekuganikiwa kulongosa,

²¹ Vandu voha va milima yoha vakumhuvalila mwene.”

*Yesu na Beelizebuli
(Maluko 3:20-30; Luka 11:14-23)*

²² Penapo vandu vamletili Yesu mundu ngalola mewa avi ngajova mweatalaliwi na mzuka. Yesu akamlamisa hati akahotola kujova na kulola.

²³ Msambi wohi wa vandu wewavi penapo ukakangasa na kujova, “Wu, mwenyu lepi mwana wa Daudi?”

²⁴ Nambu Vafalisayu pevayuwini genago, vakajova, “Mundu uyu ivinga mizuka kwa uhotola wa Belizebuli mkulu wa mizuka.”

²⁵ Yesu amanyili maholo gavi akajova, “Unkosi wowoha weulekangini chikundi chikundi wewitovana wene, wangahotola kusindimala mewawa na muji amala vandu va nyumba yimonga vevalekangini chikundi chikundi yati vigwa.” ²⁶ Ngati Setani akavinga mizuka yaki, akujing'anamukila mwene. Hinu unkosi waki

usindimala wuli? ²⁷ Ngati nyenye mwijova nene nikuyivinga mizuka kwa makakala ga Belizebuli, wu, valanda vinu vivinga kwa makakala ga yani? Ndava ya genago vandu vinu ndi vevakuvahamula nyenye! ²⁸ Nambu ngati nivinga mzuka kwa makakala ga Mpungu wa Chapanga, ndi mumanya kuvya Unkosi wa Chapanga umali kuvabwelela.

²⁹ “Thotola wuli mundu kuizangila nyumba ya mundu mweavi na makakala na kumnyaga vindu vyaki, changali hoti kumkunga mundu ana makakala mwenuyo? Kangi ndi ahotola kumnyaga vindu vyaki.”

³⁰ “Mundu yeyoha mweanganilanda nene, akunibela, na mundu yeyoha mweangayola pamonga na nene, idandasa. ³¹ Ndava yenyo nikuvajovela, vandu yati vilekekeswa kumbudila kwavi Chapanga na maligu gavi goha, nambu yati ilekekeswa lepi yula mweakumliga Mpungu Msopi. ³² Kangi, mundu yeyoha mweijova lilovi la kumbela Mwana wa Mundu yati ilekekeswa, nambu mundu yeyoha mweijova lilovi la kumbela Mpungu Msopi, ilekekeswa lepi pamulima uwu hati pamulima weubwela.”

Mkongo na matunda gaki
(Luka 6:43-45)

³³ “Mkongo wakavya wabwina na matunda gaki yati givya gabwina mewawa, mkongo wakavya uhakau na matunda gaki givya gahakau mewa. Ndi mkongo umanyikana ndava ya matunda gaki. ³⁴ Nyenye mwachiveleku cha liyoka! Mwihotola wuli kujova mambu gabwina

kuni mwavene mwavahakau? Muni mundu ijova gala gegamemili mumtima waki. ³⁵ Mundu mbwina iwusa mambu gabwina muchibana chaki chabwina, mewawa mundu mhakau iwusa mambu gahakau muchibana chaki chihakau.”

³⁶ “Hinu nikuvajovela, ligono la uhamula kila mundu yati ihamuliwa kwa kila lilovi lihakau leajovili. ³⁷ Muni malovi gaku wamwene yati wiyidakiliwa umganisi Chapanga, na kwa malovi gaku wamwene yati wihamuliwa kuvya uhokili.”

Kugana ulangisu

(Maluko 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Kangi pagati ya vawula va malagizu na Vafalisayu vamjovili Yesu, “Muwula tigana kulola ulangisu kuhuma kwa veve.”

³⁹ Mwene akayangula, “Chiveleku chihakau changali sadika! Mwigana ulangisu, yati mwipata lepi ulangisu, nambu ndi wulawula wa Yona mweavi mlota wa Chapanga. ⁴⁰ Ngati Yona cheatamili magono gadatu kilu na muhi mulileme la somba yivaha, mewawa Mwana wa Mundu yati itama mugati ya ndima magono gadatu muhi na kilu. ⁴¹ Ligono la uhamula vandu va ku Ninawi yati viyima pamonga na chiveleku ichi na kuchiamula, ndava muni vene vamali kumng'anamukila Chapanga lukumbi Yona peavakokosili. Hinu apa avi mkulu kuliku Yona! ⁴² Nkosi wa chidala wa muji wa Sheba yati ihumila Kwelitipama lilanga lukumbi lwa uhamula wa chiveleku ichi, namwene yati akuchiamula kuvya chihokili. Muni mwene

agendili kuhuma kutali, abwelili kuhuma kumulima waki, kuyuwana malovi ga luhala ga Solomoni, kumbi apa avi mkulu kuliku Solomoni.”

*Kuwuya kwa mzuka
(Luka 11:24-26)*

⁴³ “Mzuka ngati uvingiwi kwa mundu, ulyungalyunga kulugangatu kulonda pandu pa kupumulila. Akupapata lepi pandu, ⁴⁴ Kangi akujijovela, ‘Niwuya kavili kunyumba yangu mwenihumili.’ Peiwuya akuyikolela nyumba yila yivii waka yifyagiliwi na kupambwa. ⁴⁵ Kangi ihamba kuyitola mizuka yingi saba, hihakau neju kuliku mwene, yoha ibwela kuyingila kwa mundu yula. Mundu yula ivya mhakau neju kuliku peatumbwili. Hinu ndi yati yivya kwa chiveleku ichi chihakau.”

*Nyina na valongo va Yesu
(Maluko 3:31-35; Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Yesu peavi akona ilongela na vandu, lola, nyina waki na valongo vaki vakahika na kuyima kuvala, vagana kulongela nayu. ⁴⁷ Hinu mundu mmonga akamjovela, “Yuwanila nyina waku na valongo vaku vavi kuvala, vigana kulongela na veve.”

⁴⁸ Nambu Yesu akamyangula mundu yula “Nyina wangu ndi yani? Na valongo vangu ndi vayani?” ⁴⁹ Kangi akatalambula chiwoko chaki na kuvalangisa vawuliwa vaki, akajova, “Ava ndi nyina wangu na valongo vangu! ⁵⁰ Muni mundu yeyoha mweihenga geigana Dadi wangu

mweavili kunani, mwenuyo ndi mlongo wangu mlumbu wangu na nyina wangu.”

13

Luhumu lwa mmija mbeyu
(*Maluko 4:1-9; Luka 8:4-8*)

¹ Ligono lilolo, Yesu awukili munyumba yila akahamba kutama mumhana ya nyanja. ² Msambi uvaha wa vandu wamtindili hati Yesu akakwela muwatu, akatama. Vandu voha vayimili mumhana ya nyanja, ³ namwene Yesu akavajovela mambu ga mahele kwa miluhumu.

“Myuwanila, mundu mmija mbeyu ahambili kumija mbeyu. ⁴ Peamijili, mbeyu zingi zikagwilila munjila, na hidege yikabwela yikahola. ⁵ Zingi zakagwilila pamatalau pangali kuvya na ludaka neju. Zalolikini zimeli kanyata ndava ludaka lwavi lwamahele lepi. ⁶ Lilanga palau-mili, lachonili ndava mikiga yaki yakamwili lepi muludaka, zikanyala. ⁷ Mbeyu zingi zagwilili mumikongo ya minga, ndi mikongo ya minga yikamela na kuzihinya. ⁸ Zingi zagwili paludaka lwa bwina, zameli na kupambika, yingi mbeyu miya yimoja na yingi mbeyu sitini na yingi mbeyu selasini.”

⁹ Yesu akajova, myuwana nyenye mwemuvi na makutu.

Ndava ya miluhumu
(*Maluko 4:10-12; Luka 8:9-10*)

¹⁰ Vawuliwa va Yesu vamhambili, vakamkota, “Ndava kyani wijova na vandu kwa miluhumu?”

¹¹ Yesu akavayangula, “Nyenye mpewili uhotola wa kumanya umfiyu wa Unkosi wa kunani kwa Chapanga, nambu vene vapewili lepi.

¹² Muni mundu mweavi na chindu yati iyonjokesewa neju, nambu mundu angali kuvya na chindu hati cheavi nachu yati chinyagiwa.

¹³ Muni nijova nawu kwa miluhumu, ndava vilolokesa nambu vilola lepi viyuwana nambu vimanya lepi. ¹⁴ Kwa vene gatimili malovi gala geajovili Isaya mweavi mlota wa Chapanga, kuyuwana yati mwiyuwana, nambu yati mwimanya lepi,

kulola yati mwilola, nambu yati mwiwona lepi,

¹⁵ muni mitima ya vandu ava yitopa.

Vagadindii makutu gavi,

vagubiki mihu gavi.

Kuvya lepi, yavaloli na mihu gavi,

yavayuwini na makutu gavi,

yavamanyalili muluhala lwavi,

na kumuwuyila Bambu,

na nene nganivalamisi.

¹⁶ Nambu mmotisiwa nyenye, muni mihu ginu gilola na makutu ginu giyuwana. ¹⁷ Nikuvajovela chakaka, vamlota va Chapanga vamahele

na vandu va Chapanga vamahele vanogili kugalola gala gemgaloli nambu vagaloli lepi, na kuyuwana gala gemyuwini nambu nakuyuwana.”

Yesu idandaula luhumu lwa mmija mbeyu

(Maluko 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Hinu, nyenye myuwana ndava ya luhumu lwenulu lwa mmija mbeyu. ¹⁹ Yeyoha

mweiyuwana lilovi la Unkosi wa Chapanga changamanya, iwanangana ngati mbeyu zezagwili munjila, ndi yula mhakau ibwela na kutola chechimijiwi mumtima waki. ²⁰ Mbeyu zezagwili mulitalau ndi luhumu wa mundu yula mweiyuwana lilovi lenilo na bahapo akulipokela kwa luheku. ²¹ Nambu nakuyingila mugati yaki ndava avi lepi na mikiga, lilovi lenilo litama mulukumbi luhupi na pegihumila man'gaiso na kuhengiwa uhakau ndava ya lilovi la Chapanga, kanyata igwa. ²² Mewawa na mbeyu yeyagwili pagati ya mikongo ya minga, ndi luhumu lwa mundu mweiyuwana lilovi lenilo, nambu mambu ga pamulima apa na mnogo wa kugana vindu vyamahele vikulitindila lilovi lenilo na ipambika lepi matunda ndi kuhenga gala gakunganisa Chapanga. ²³ Nambu mbeyu yeyagwilili muludaka lwabwina ndi luhumu wa mundu mweiyuwana lilovi na kulimanya, ndi yipambika matunda, yimonga matunda miya na yingi matunda sitini na yingi matunda selasini.”

Luhumu lwa masindi

²⁴ Yesu avajovili vandu luhumu lungi, “Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangini na mundu mweamijili mbeyu yabwina mumgunda waki. ²⁵ Hinu vandu pavagonili abwelili mundu likoko na kumija masindi pagati ya nganu na kuwuka. ²⁶ Penapo nganu peyameli na kutumbula kuholomola njechela, mewawa masindi gakahumila. ²⁷ Vatumisi va mkolo mgunda vamhambili na kumjovela mwene, ‘Bambu, chakaka wamijili mbeyu zabwina kumgunda

waku. Hinu masindi gahumili koki?’ ²⁸ Mwene akavayangula, ‘Mundu likoko ndi mweahengili genago.’ Ndi vatumisi vaki vakamkota wigana tete tikatupulai masindi? ²⁹ Mwene akavayangula, ‘Lepi,’ Pangi pemwitupula masindi, yati mwitupula na nganu mewa. ³⁰ Mlekayi vikula pamonga mbaka lukumbi lwa kubena. Lukumbi lwenulo ndi yati nikuvajovela vabenaji, vayola hoti masindi na kugakunga malundu ga kuyocha motu, na nganu mbenai na kuyivika pachibana changu.”

Luhumu lwa mbeyu ya haladali
(*Maluko 4:30-32; Luka 13:18-19*)

³¹ Yesu avajovili vandu luhumu lungi, “Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangini na mbeyu yidebe yeyikemiwa haladali mundu ayitolili, na kumija kumgunda waki. ³² Yene yivya yidebe kuliku mbeyu zoha, nambu yikamela na yikula kuvya mkongo uvaha kuliku mimea yoha, hati hidege yibwela na kujenga hisakanilu, mumam-banda gaki.”

Luhumu lwa ngemeku
(*Luka 13:20-21*)

³³ Yesu avajovili luhumu lungi, “Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangini na mau mmonga mweagegili ngemeku, akahangisana na uhembe madebe gavili na lapinga, na uhembe wohu watutumwiki.”

Mahengu ga miluhumu
(*Maluko 4:33-34*)

³⁴ Yesu aujovili msambi wa vandu genago goha kwa miluhumu, kawaka chindu cheajovili

changali miluhumu, ³⁵ Muni lijambu leajovili mlota wa Chapanga litimilayi,
“Yati nijova nawu kwa luhumu,
yati nikuvajovela mambu gegafiyiki kutumbula
kuwumbwa kwa mulima.”

Yesu idandaula luhumu lwa masindi

³⁶ Kangi Yesu avalagili vandu vala, akayingila munyumba. Vawuliwa vaki vamhambalili vakamjovela, “Utidandaulila luhumu lwa masindi kungunda.”

³⁷ Yesu akavayangula, “Mmija mbeyu zabwina ndi Mwana wa Mundu ³⁸ Mgunda wula ndi pamulima. Mbeyu zabwina zila ndi vandu vala unkosi ndi wavi. Nambu masindi gala ndi vandu va yula Mhakau. ³⁹ Mundu likoko yula mweami-jili masindi ndi Setani. Mabenu ndi mwishu wa mulima uwu, vabenaji ndi Vamitumu va kunani kwa Chapanga. ⁴⁰ Ngati chavitupula masindi na kugayocha motu, ndi yati cheyivya pamwishu wa mulima uwu. ⁴¹ Mwana wa Mundu yati akuvatuma Vamitumu vaki va Chapanga vavay-ola kuhuma ku Unkosi waki voha vevibudisa vandu kwa Chapanga na vevavi na matendu gahakau, ⁴² na kuvataga mulitanulu la motu ukali kwenuko yati vivemba na kuyaga minu. ⁴³ Kangi, vandu vevihenga matendu gabwina palongolo ya Chapanga yati ving'asima ngati lilanga muunkosi wa Dadi wavi. Hinu mweavi na makutu ndi ayuwana!”

Luhumu lwa vindu vya mashonga gamahele vyevivifyiki

⁴⁴ “Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana ngati vindu vya mashonga gamahele vyeviviyiki kungunda. Mundu mmonga ayiwene, akafiya kavili. Ahekili neju, hati akahamba kugulisa vyoha vyeavi navyu na akagula mgunda wula.”

Luhumu lwa lulu

⁴⁵ “Kavili Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana na mgulisa vindu mweilonda chindu cha mashonga gamahele neju chechikemelewa lulu. ⁴⁶ Peapatili lulu yimonga yeyiguliswa kwa mashonga gamahele neju, akahamba, kugulisa vyoha vyeavi navyu na kugula chindu chila.”

Luhumu lwa ngwanda wa somba

⁴⁷ “Mewawa Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana na ngwanda wa somba weujwigiwi munyanja, kulova somba ndalindali. ⁴⁸ Paumemili, valova somba vahutili pandumba, vakatama na kuhagula somba zabwina na kuvika mumadengu gavi, na somba zezawolili vakataga. ⁴⁹ Chenichi ndi cheyivya pamwishu wa mulima uwu, Vamitumu va kunani kwa Chapanga yati vihumila na kupangula vandu vabwina na vandu vahakau, ⁵⁰ kangi yati vakuvataga vandu vahakau mulitanulu la motu, kwenuko ndi yati vivemba na kuyaga minu.”

Vindu vya mupya na vya kadani

⁵¹ Yesu akavakota, “Wu, mukugamanya mambu goha aga?”
Vakamyangula, “Ena.”

⁵² Mwene akavajovela, “Hinu ndi kila muwula wa malagizu mweajiwulili kuvala unkosi wa kunani kwa Chapanga, iwanangana ngati mkolo nyumba mweiwusa vindu muchibana vya mashonga gamahela vyamupya na vyakadeni.”

*Yesu vakumbela ku Nazaleti
(Maluko 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Yesu peamali kujova miluhumu yeniyo awukili pandu pala, ⁵⁴ akahamba kumuji wavi. Akatumbula kuwula vandu munyumba za kukonganekela Vayawudi, vevamyuwini vakakangasa, vakajova, “Mwenuyu apatili koki luhala ulu?” Na uhotola wa kuhenga gachinamtiti? ⁵⁵ Wu, mwenuyu lepi mwana wa yula mhongola mikongo? Na nyina waki ikemiwa lepi Maliya na valongo vaki, lepi Yakobo na Yosefu na Simoni na Yuda? ⁵⁶ Valumbu vaki voha nakutama pamonga na tete? Hinu agapatili koki mambu ago goha?

⁵⁷ Vabeli kumpokela, nambu Yesu akavajovela, “Mlota wa Chapanga itopeswa kila pandu, nambu nakutopeswa pamuji wa kunyumba yaki mwene!” ⁵⁸ Hinu ndava ya kubela kumsadika kwavi, Yesu nakuhenga gachinamtiti yamahele kula.

14

*Kufwa kwa Yohani Mbatizaji
(Maluko 6:14-29; Luka 9:7-9)*

¹ Lukumbi lwenulo, chilongosi Helodi ayuwini malovi ga Yesu ² Kangi, akavajovela vatumisi vaki, “Mundu mwenuyo ndi Yohani Mbatizaji,

ayukili ndi muni makakala gachinamtiti gihenga lihengu mugati yaki.”

³ Muni Helodi ndi mweamkamwili Yohani akamkunga pingu na kumsopa muchifungu, ndava ya Helodiya, mdala wa Filipi, mlongo waki. ⁴ Ndava Yohani amjovili Helodi, “Chabwina lepi veve kumgega Helodiya mdala wa mlongo waku!” ⁵ Helodi aganili kumkoma Yohani, nambu ayogwipi vandu ndava vandu vammanyili Yohani avi Mlota wa Chapanga.

⁶ Hinu paligono la mselebuko wa kuvelekewa Helodi, msikana wa Helodiya akinili palongolo ya vayehe na Helodi ahekali neju. ⁷ Namwene akamjovela kwa chilapu kumpela msikana mwenuyo chindu chochoha cheiyupa.

⁸ Mwene kuni ikohakewa na nyina waki ndi akayupa, “Unipela mutu wa Yohani Mbatizaji mulupalu.”

⁹ Nkosi akavya ngolongondi, nambu ndava ya chilapu chaki, na vayehe vala veavagongolili pachakulya, alagizi vampelai. ¹⁰ Hinu, Helodi atumili mundu muchifungu amdumula Yohani mutu. ¹¹ Vakavika mutu wa Yohani muchipalu na kumpela msikana yula, namwene akampelekela nyina waki. ¹² Vawuliwa va Yohani, vakabwela vakatola higa yaki na kuzika. Kangi vakahamba kumjovela Yesu.

Yesu akuvapela chakulya msambi uvaha wa vandu

(Maluko 6:30-44; Luka 9:10-17; Yohani 6:1-14)

13 Peamali kuyuwana ago, Yesu akawuka pandu apo na watu, na kuhamba pandu pachiepela, ngamwene. Nambu vandu vakayuwana ndi vakamlanda na magendelu kuhuma kumiji.

14 Yesu peahulwiki kubwani, auwene msambi wa vandu, akavahengela lipyana, akavalamisa vatamu voha.

15 Payavi kimihi, vawuliwa vaki vakamhambila vakamjovela Yesu, “Pandu apa ndi palugangu, na lilanga limali kutipama. Hinu uvalaga vandu vahamba muvijiji vakajigulila vyakulya.”

16 Nambu Yesu akavayangula “Viganikiwa lepi kuhamba, mvapela nyenye chakulya.”

17 Nambu vene vakajova, “Tivii na mabumunda mhanu na somba zivili ndu.”

18 Yesu akavajovela, “Muniletelai apa.” 19 Ndi akavajovela vandu vatama mumanyai, na Yesu akatola mabumunda gala mhanu na somba zila zivili, akalolokesa kunani kwa Chapanga, akamsengusa Chapanga. Kangi akagametula mabumunda gala, na kuvapela vawuliwa vaki, navene vakavapela vandu. 20 Vandu voha vakalya na kuyukuta. Na vawuliwa vaki vakanonga hipandi yeyisigalili, na kumemesa madengu kumi na gavili. 21 Mvalangu wa vandu voha vevalili vavi vagosi elufu mhanu, changavalanga vadala na vana.

*Yesu igenda panani ya manji
(Maluko 6:45-52; Yohani 6:15-21)*

22 Bahapo Yesu akavalagiza vawuliwa vaki vayingila muwatu, vamlongolela kumwambu ya nyanja lukumbi mwene ilagana na msambi

wa vandu. ²³ Peamali kuvalaga vandu, akakwela kuchitumbi nga mwene kumuyupa Chapanga. Kimihi payahikili Yesu avi mwene ndu penapo, ²⁴ nambu watu wula wamali kuhika pagati ya nyanja, nambu yikakang'wa neju na mtimbunganu wa manji, muni chimbungululu wakang'wayi wiwuya mumbele.

²⁵ Hamba kucha payahegalili, Yesu avahambili vawuliwa vaki igenda kwa magendelu panani ya manji. ²⁶ Nambu vawuliwa vaki pavamuwene igenda panani ya manji vakavagaya neju, vakajova “Lihoka!” Vakaywanga cha wogohi.

²⁷ Bahapo Yesu akalongela nawu, “Mguna, ndi nene mkoto kuyogopa!”

²⁸ Petili akajova, “Bambu ngati chakaka ndi wamwene, nijovela nibwela kwaku nigenda panani ya manji.”

²⁹ Yesu akamyangula, “Ena, bwela.” Hinu ndi Petili akahuluka muwatu wula akagenda panani ya manji, akamhambila Yesu. ³⁰ Nambu peuweni mpungu wula, akayogopa, akatum-bula kujwigama akavemba kwa lwami, “Bambu unisangulayi!”

³¹ Penapo, ndi Yesu akatalambula chiwoko chaki na akamkamula akamjovela, “Veve mweusadika padebe! Ndava kyani uvi na mtahu?”

³² Ndi akayingila muwatu, na mpungu ukaguna. ³³ Voha vevavi muwatu vamfugamili, vakajova, “Chakaka veve ndi Mwana wa Chapanga.”

*Yesu akuvalamisa vatamu va ku Genesaleti
(Maluko 6:53-56)*

³⁴ Vakakupuka nyanja vakahika mulima wa ku Genezaleti. ³⁵ Vandu pevammanyili Yesu, vakadandasa malovi pandu pala poha. Kangi vakamletela vatamu voha, ³⁶ vakamuyupa neju avayidakila vapamisa ndu lugunyilu lwa nyula yaki. Na voha vevapamisi valamili.

15

Mawuliwu ga vagogo (Maluko 7:1-13)

¹ Vafalisayu vangi na vawula va malagizu vakahika kuhuma ku Yelusalemu, vakamhambila Yesu vakamkota, ² “Ndava kyani vawuliwa vaku vitopesa lepi mawuliwu ga vagogo vitu? Visamba lepi chabwina mawoko kwakona kulya chakulya!”

³ Yesu akayangula, “Ndava kyani nyenye mwidenya mihilu ya Chapanga, ndava ya kulanda mawuliwu ginu?” ⁴ Chapanga amali kujova, uvatopesa dadi waku na nyina waku, na mweampela likoto dadi waki amala nyina waki yikumgana akomiwa. ⁵ Nambu nyenye mwijova, mundu mweakumjovela dadi waki amala nyina waki kuvya, chochoha chenihotola kukutangatila, nimuwusili Chapanga, ⁶ iganikiwa lepi kumtangatila dadi waki amala nyina waki. Chenichi ndi chemdenya amuli ya Chapanga kwa kugalanda mawuliwu ginu! ⁷ “Nyenye mwemkujikita kuvya vandu vabwina! Isaya alotili chakaka, ndava yinu, peajovili malovi aga! ⁸ ‘Chapanga ijova, vandu ava vakunitopesa kwa malovi ndu,

nambu mitima yavi yivii kutali na nene.

⁹ Kunigundamila kwavi ndi waka, ndava mambu geviwula ndi malagizu ga vandu ndu.’ ”

Vindu vyevikumkita mundu uhakau
(*Maluko 7:14-23*)

¹⁰ Kangi Yesu aukemili msambi wa vandu akaujovela, “Myuwanila na kumanya malovi genikuvajovela! ¹¹ Chindu chechikumyingisa mundu uhakasa palongolo ya Chapanga lepi chechiyingila mumlomo, nambu ndi chila chechikumuhuma mundu mumlomo.”

¹² Kangi vawuliwa vaki vakamhambila, vakamjovela, “Wu, umanyili kuvya Vafalisayu vayomili pevayuwini malovi gaku?”

¹³ Nambu mwene akavayangula, “Mbeyu yeyoha angamija Dadi wangu mweavi kunani, yati yitupuliwa. ¹⁴ Mvaleka vene! Vene ndi vangalola, vachilongosi wa vangalola, na ngalola akamlongosa ngalola muyaki, voha vavili yati vidumbukila muligodi.”

¹⁵ Petili akajova, “Utidandaulila luhumu wenuwo.”

¹⁶ Yesu akajova, “Hati nyenye mwakona mwangagamanya ago? ¹⁷ Wu, mwihotola lepi kumanya chechiyingila mumlomo chihamba mulileme na chiumiswa kuvala kundindima?

¹⁸ Nambu mambu gegihumila mumlomo gihuma mumtima, genago ndi gegakumkita mundu akotoka kuyidakiliwa palongolo ya Chapanga. ¹⁹ Ndi mumtima gihuma maholo na ukomaji na ugoni na ukemi na kuyiva na malovi ga udese na maligu. ²⁰ Genago ndi gegakumkita mundu kuvya

mhakasa palongolo ya Chapanga. Nambu kulya chakulya changasamba nakumuyingisa mundu uhakasa.”

*Sadika ya mau mmonga
(Maluko 7:24-30)*

²¹ Yesu awukili pandu penapo akahamba kutama kumuji wa Tilo na Sidoni. ²² Mau mmonga Mkanani wa mulima wenuwo ambwelili na kuywanga neju, “Bambu Mwana wa Daudi, uni-hengela lipyana! Msikana wangu ing'ahiswa na mzuka.”

²³ Nambu Yesu ayangwili lepi, hinu vawuliwa vaki vakamhambila, vakamjovela, “Mjovela awuka lola akutilanda kuni iywanga.”

²⁴ Yesu akayangula, “Nitumwili ndu kwa mulima wa Isilaeli, vevavi ngati limbelele leliyagili.”

²⁵ Nambu mau yula akabwela akamfugamila, akajova “Bambu, unitangatila.”

²⁶ Yesu akamyangula “Chabwina lepi kutola chakulya cha vana na kutagila mabwa.”

²⁷ Hinu mau yula akayangula, “Chakaka, Bambu, nambu hati mabwa gilya masigalilu gegigwa pahi pameza ya bambu wavi.”

²⁸ Penapo ndi Yesu akayangula, “Mau veve, sadika yaku yivaha! Uhengewa ngati chaugana.” Msikana waki akalama lukumbi lulalula.

Yesu akuvalamisa vandu vamahele

²⁹ Yesu akawuka penapo akahamba mumhana wa nyanja Galilaya, akakwela pachitumbi, akatama pahi. ³⁰ Msambi wa vandu vambwelili

vamletili vevagogodili higa na vangalola na vangajova pamonga na vangi vamahele vevagogodili magendelu vana matamu, vakavavika palongolo ya magendelu gaki, mwene akavalamisa³¹ Msambi wa vandu ukakangasa neju pavaweni vangajova vijova, vevagogodili higa vilama vevagogodili magendelu vigenda na vangalola vilola, vandu vakamulumba Chapanga wa Isilaeli.

*Yesu akuupela msambi wa vandu chakulya
(Maluko 8:1-10)*

³² Yesu avakemili vawuliwa vaki na kuvajovela, “Nikuvahengela lipyana vandu ava ndava vatamii pamonga na nene magono gadatu, nivii lepi na chindu chakulya. Nangagana vawuka na njala, muni vakotoka kuinduka munjila.”

³³ Vawuliwa vaki vakamjovela, “Penapa palukongolo tipata koki chakulya cha kuyukuta msambi wohu wa vandu?”

³⁴ Yesu akavakota, “Mabumunda gavi galinga?”

Vakamyangula “Saba na tusomba tudebe.”

³⁵ Yesu akalagiza vandu vatama pahi.

³⁶ Akatola mabumunda gala saba na tusomba tudebe tula, akalolokesa kunani kwa Chapanga, akamsengusa Chapanga, akavimetula, akavapela vawuliwa vaki, navene vakavagavila vandu.

³⁷ Voha vakalya na kuyukuta. Kangi vakayola masigalilu ga hipandi na kumemesa madengu saba. ³⁸ Vandu vevalili vavi vagosi elufu mcheche changavalanga vadala na vana.

³⁹ Ndi Yesu akavalaga vandu vala, akayingila muwatu, akahamba kumuji wa Magadani.

16

Vandu vigana Gachinamtiti

(Maluko 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Vafalisayu na Vasadukayu vamhambili Yesu na kumlinga, vamyupili avalangisa ulangisu kuhuma kunani kwa Chapanga. ² Nambu Yesu akavayangula, “Yikahika kimihi mwijova yati kwivya kwabwina ndava kunani kudung’u! ³ Na lukela hamba kucha mwijova, ‘Lelu yati kwivya na fula, ndava kunani kudung’u na mahundi gatindili!’ Mwimanya bwina kusoma ulangisu wa kunani, nambu mwangamanya kusoma ulangisu wa lusenje lwa hinu.

⁴ Chiveleku changasadika! Chigana ulangisu, chipewa lepi ulangisu, nambu nga wulawula wa Yona mweavi mlota wa Chapanga.” Yesu akavaleka, akawuka.

Ngemeku ya Vafalisayu na Vasadukayu

(Maluko 8:14-21)

⁵ Vawuliwa vaki pavamali kukupuka kumwambu ya nyanja vakumbwiki kuvya vakosiwi kugega mabumunda. ⁶ Yesu akavajovela, “Mvya mihi na mujiyangalila na ngemeku ya Vafalisayu na Vasadukayu!”

⁷ Nambu vene vakajovesana, “Ijova genaga ndava tigegele lepi mabumunda.”

⁸ Yesu amanyili maholo gavi, akavajovela, “Nyenye vandu mwemsadika padebe, ndava kyani mwijovesana ndava nakuvya na mabumunda? ⁹ Mwangamanya? Mwikumbuka lepi mabumunda gala mhanu genavalisili vandu vala elufu mhanu ndi madengu galinga

gemwamemisi? ¹⁰ Amala, mabumunda saba gala genavalisili vandu elufu mcheche, wu, madengu galinga ga masigalilu gemwamemisi? ¹¹ Ndava kyani nakumanya, kuvya navi nakulongalela mambu ga mabumunda? Nambu mjiyangalila na ngemeku ya Vafalisayu na Vasadukayu!”

¹² Kangi vawuliwa vakamanya kuvya avi nakujova ndava ya ngemeku ya mabumunda, nambu ndava ya mawuliwu ga Vafalisayu na Vasadukayu.

*Yesu ndi Mwana wa Chapanga
(Maluko 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Yesu peahikili muji wa Kaisalia Filipi, akavakota vawuliwa vaki, “Vandu vijova Mwana wa Mundu ndi nayani?”

¹⁴ Vakamyangula, “Vangi vijova Yohani Mbatizaji,” “Vangi vijova Eliya na vangi vijova Yelemia, amala mmonga pagati ya Vamlota va Chapanga.”

¹⁵ Yesu akavakota, “Na nyenye mwijova nene ndi yani?”

¹⁶ Simoni Petili akayangula, “Veve ndi Kilisitu, Mwana wa Chapanga mweavi mumi.”

¹⁷ Yesu akajova, “Umotisiwa veve Simoni mwana wa Yona, ndava muni, kawaka mundu yeyoha mweakugubukuli lijambu lenili, nambu Dadi wangu wa kunani. ¹⁸ Nene nikuvajovela, veve ndi Petili, na panani ya litalau lenili yati nijenga msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu. Hati makakala ga lifwa gihotola lepi. ¹⁹ Yati nikupela fungulu za Unkosi wa kunani kwa Chapanga, chochoha cheudinda pamulima yati chidindiwa kunani kwa Chapanga, mewawa

chochoha cheudindula pamulima, yati chidinduliwa kunani kwa Chapanga.”

²⁰ Kangi Yesu avabesili neju vawuliwa vaki vakotoka kumjovela mundu yeyoha yula kuvya mwene ndi Kilisitu Msangula.

Yesu ijova ndava ya kung'aiswa na kufwa kwaki

(Maluko 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

²¹ Kuhumila penapo Yesu atumbwili kuvajovela hotohoto vawuliwa vaki, kuvya yikumgana ahamba ku Yelusalemu, na kwenuko yati inga'iswa pamahale, ndava ya kuyokiswa na vago, na vamteta vakulu na vawula va malagizu ga Chapanga geampeli Musa, kuvya yati ikomiwa na paligono la datu yati iyuka.

²² Petili akamtola pamhana, akatumbula kumhakalila, “Gakotoka kukuhumila Bambu! Lijambu lenilo langakukolela!”

²³ Nambu Yesu akang'anamuka, akamjovela Petili, “Uwuka palongolo yangu, Setani! Veve ndi Chipingilu changu, maholo gaku lepi ga Chapanga nambu gachimundu.”

²⁴ Kangi Yesu akavajovela vawuliwa vaki, “Mundu yeyoha mweigana kuvya mlanda wangu yikumgana ajibela mwene, atola msalaba waki, anilandayi. ²⁵ Muni, mundu mweigana kuusangula wumi waki mwene, yati akuuyagisa, nambu mundu mweakuuyagisa wumi waki ndava yangu yati akuupata kavili. ²⁶ Wu, mundu yati ipata kyani akapata vindu vyoha vya pamulima na kuuyagisa wumi waki? Amala mundu yati iwusa chindu kiki chivya pandu pa

wumi waki? ²⁷ Ndava muni, Mwana wa Mundu yati ibwela na ukulu wa Dadi waki pamonga na vamitumu vaki va kunani kwa Chapanga, penapo ndi peakumuwuyisila kila mundu ndava ya matendu gaki. ²⁸ Nikujovela chakaka, vavi vangi bahapa, vifwa lepi changamlola Mwana wa Mundu ibwela avi Nkosi.”

17

*Pamihu pa Yesu ping'anamuka chingi
(Maluko 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Pegamaliki magono sita, Yesu avatoli Petili na Yakobo na Yohani mlongo waki, akahamba nawu ngavene kunani ya chitumbi chitali. ² Kwenuko, Yesu ang'anamwiki mlolekanu waki palongolo yavi. Pamihu paki pang'asimi ngati lilanga na nyula zaki zang'asimi ngati lumuli. ³ Kangi vawuliwa vadatu vala vavawene Musa na Eliya vilongela na Yesu. ⁴ Penapo petili akanjovela Yesu, “Bambu ndi chabwina tete kuvya apa! Ngati wigana yati nijenga vindanda vidatu chimonga cha veve, chimonga cha Musa na chingi cha Eliya.”

⁵ Petili peavi akona ijova ago, lihundi la msopi lavagubiki, na lwami lukayuwaniika kuhuma mulihundi, “Mwenuyu ndi mwana vangu mwenikumgana mweniganisiwa nayu mumyuwanilayi.”

⁶ Vawuliwa vala pevayuwini genago, vakayogopa neju, vakagwa chakukupama. ⁷ Nambu Yesu akavahambila, akavapamisa, akajova, “Myima mkoto kuyogopa!” ⁸ Pavayinula mitu yavi

na kulola avi lepi mundu yungi, nambu ndi Yesu mwene.

⁹ Hinu, pavahelera kuhuma kuchitumbi, ndi Yesu avabesili, “Mkoto kumjovela mundu mambu gemgaweni mbaka Mwana wa Mundu peiyukiswa.”

¹⁰ Kangi vawuliwa vakamkota “Ndava kyani vawula va malagizu vijova Eliya abwela hoti?”

¹¹ Yesu akavayangula, “Chakaka, Eliya yati ibwela hoti na kutendelekela mambu goha.

¹² Nambu nikuvajovela, Eliya amali kubwela na vene nakumanya, nambu vamhengili chavaganili. Mewawa Mwana wa Mundu yati ing'ahiswa mumawoko gavi.”

¹³ Kangi vawuliwa vamanyili kuvya akuvajovela kumvala Yohani Mbatizaji.

Yesu akumlamisa msongolo anamizuka

(Maluko 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Pevauhikili kavili msambi wa vandu, mundu mmonga amhambili Yesu, akamfugamila palongolo yaki, ¹⁵ akajova “Bambu mhengela lipyana mwana vangu muni ihinduka, kangi ing'ahika neju, pamahela mwene igwa pamotu amala mumANJI. ¹⁶ Namletili kwa vawuliwa vaku nambu vahotwili lepi kumlamisa.”

¹⁷ Yesu akayangula, “Nyenye chiveleku changasadika na chechiyagili yati nitama na nyenye mbaka ndali? Yati nikukasindimalila nyenye mbaka ndali? Mniletela apa mwana mwenuyo.” ¹⁸ Yesu akahakalila mzuka wula, wene ukamuwuka ndi msongolo yula akalama lukumbi lulalula.

19 Kangi vawuliwa vakamhambila Yesu pachiepela na kumkota, “Ndava kyani tete tahotwili lepi kuuwusa mzuka?”

20 Yesu akayangula, “Ndava sadika yinu yidebe. Nikuvajovela chakaka ngati muvi na sadika hati yidebe ngati mbeyu ya haladali. Mwihotola kuchijovela chitumbi ichi, ‘Wuka apa uhamba pala!’ Nachene yati chihamba, kawaka chindu chochoha changahengeka kwinu.” 21 Nambu mzuka ngati uwu nakuhuma, nambu kwa kumuyupa Chapanga na kujihinisa kulya chakulya.

*Yesu ilongela kavili ndava ya lifwa
(Maluko 9:30-32; Luka 9:43-45)*

22 Vawuliwa va Yesu pevavi pamonga ku Galilaya Yesu akavajovela, “Mwana wa Mundu yati igotolewa kwa vandu. 23 Yati vakumkoma nambu paligono la datu yati iyukiswa.”

Vawuliwa vaki vakavya vakaviniswa mtima.

Kulipa kodi ya Nyumba ya Chapanga

24 Pevahikili ku Kapelanaumu vandu vevitola kodi ya Nyumba ya Chapanga vakamhambila Petili, vakamkota, “Wu, muwula winu, ilipa kodi ya Nyumba ya Chapanga?”

25 Petili akavayangula, “Ena, ilipa.”

Hinu, petili peayingili munyumba kwakona angajova chindu, Yesu akamkota, “Simoni, veve wihololela wuli? Vankosi va pamulima vitola ushulu amala kodi kuhuma kwa yani? Kuhuma kwa vakolonjinji amala kwa vayehe?”

26 Petili akayangula “Kwa vayehe.” Yesu akamjovela chakaka, “Vakolonjinji vilipa lepi.

27 Nambu tikotoka kuvayomesa vandu ava. Uhamba kunyanja ukataga luvecha, somba yeutumbwili kulova utola, udindula mlomo waki yati ukolela lishonga utola ulipa kodi ndava yaku na ndava yangu.”

18

Yani ndi mvaha neju?

(Maluko 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Lukumbi lwenulo yawuliwa vamhambili Yesu, vakamkota, “Yani mweavimvaha Muunkosi wa kunani kwa Chapanga?”

² Yesu amkemili mwana mmonga na akamyimika pagati yavi, ³ Kangi akajova, “Nikuva-jovela chakaka, ngati mwing’anamuka lepi na kuvya ngati vana vadebe, katu nakuyingila muunkosi wa kunani kwa Chapanga. ⁴ Mundu yeyoha mweakujihelesa pahi ngati mwana, mwenuyo ndi mvaha munkosi wa kunani kwa Chapanga. ⁵ Mundu yeyoha mweakumpokela mwana mmonga ngati uyu paliina langu, akunipokela nene.”

Malingiwu ga kuhenga gahakau

(Maluko 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ “Mundu yeyoha mweakumbudisa mmonga pagati ya vadebe vevisadika vabudayi, ngayivii mbanga akungiwa liganga livaha la kuyagila muhingu na kujwigiswa pagati ya nyanja yivaha. ⁷ Valachikolela vandu va mulima ndava ya kuyokisa vangi vagwai. Mabudisa genago yikugagana gahumila, nambu alachikolela mundu yula mweakugabudisa.”

⁸ “Ngati chiwoko chaku amala chigendelu chaku chikubudisa, chidumulai na kutaga kutali, Mbanga veve kuyingila kuwumi changali chiwoko chimonga amala chigendelu chimonga kuliku veve kuyingila kumotu wa magono goha wangajimika kuni uvi na mawoko gavili amala magendelu gavili. ⁹ Lihu laku lakakubudisa, ulitupula na ulitaga kutali. Mbanga veve kuyingila muwumi wa magono goha gangali mwishu kuni uvi na lihu limonga kuliku kuvya na mihi gavili na kutagwa kumotu wa magono goha wangali mwishu wangajimika kuni uvi na mihi gaku gavili.”

Luhumu lwa limbelele leliyagili

(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Mjiyangalila mkoto kuvavevesa mmonga wa vadebe ava. Nikuvajovela vamitumu vavi kunani kwa Chapanga magono goha vavi palongolo ya Dadi wangu. ¹¹ Ndava muni Mwana wa Mundu abwelili kusangula chechiyagili.”

¹² “Mwihololela wuli? Ngati mundu avi na mambelele miya yimonga, limbele limonga lakayagai. Wu, nakugaleka mambelele tisini na tisa pachitumbi, kuhamba kulonda limonga lelikayagili? ¹³ Ngati aliwene, nikuvajovela chakaka yati akulihekelela neju lenilo kuliku gala tisini na tisa gangayaga. ¹⁴ Mewawa, Dadi winu mweavi kunani, nakugana mmonga wa vadebe ava ayaga.”

Mlongo akakuhokela

¹⁵ “Mlongo waku akakuhokela umhambila ukamlangisa cheakuhokili muvi mwavene.

Akakuyuwana ndi umpati kavili mlongo waku.
¹⁶ Ngati nakukuyuwana, hamba na mundu yungi mmonga amala vavili muni kwa malovi ga vandu vavili amala vadatu lijambu loloha limaliswa ngati Mayandiku Gamsopi chegijova.
¹⁷ Ngati akabela kuvayuwana venavo, uwujovela msambi wa vandu vevakumsadika Kilisitu, ngati akuvayuwana lepi avo, kwa veve ndi avya ngati vandu vangammanya Chapanga na vevitola kodi.”

Kubesa na kulekekesa

¹⁸ “Nikujovela chakaka, chemwibesa pamulima, yati chibesewa kunani kwa Chapanga, mewawa chechiyidakiliwa pamulima yati chiyidakiliwa kunani kwa Chapanga.

¹⁹ Nijova kangi, vavili pagati yinu vakayidakilana pamulima ndava ya lijambu loloha la kumuyupa Chapanga, Dadi wangu wa kunani yati akuvahengela lijambu lenilo. ²⁰ Ndava muni popoha pamuvi vavili amala vadatu kwa liina langu, nene nivii penapo pagati yavi.”

Luhumu lwa mtumisi angalekekesa

²¹ Kangi Petili akamhambila Yesu, akamkota “Bambu, wu, mlongo wangu akanibudilayi, nimulekekesa mala yilinga? Amala mala saba?”

²² Yesu akayangula, “Nijova lepi nga mala saba, nambu sabini mala saba.” ²³ Ndava yeniyi ndi Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana na mkulu mmonga mweaganili kuhenga mvalangu wa madeni na vatumisi vaki. ²⁴ Peatumbwili kuvalanga, vamletili mundu mweadaiwayi mashonga elufu kumi.

²⁵ Mundu mwenuyo avi lepi na chindu cha kulipa, mkulu waki akahamula, aguliswai ngati mvanda mwene na mdala waki na vana waki na vindu vyeavili navyu muni valipa lideni. ²⁶ Hinu, mtumisi yula. Akagwa pahi, akafugama, akajova, unilindila nene yati nikukulipa lideni loha! ²⁷ Mkulu yula akamhengela lipyana akamlekekesa lideni lila akamleka ahamba.

²⁸ “Nambu mundu yula pawukili, akakonganeke na mtumisi muyaki mweamdayayi mashonga gadebe. Akamkamula akamdodoyola hingu, akumjovela ‘Nilipa lideni laku!’ ²⁹ Mtumisi muyaki akafugama, akajova, niyupa, ‘Unilindila nene yati nikukulipa lideni laku loha!’ ³⁰ Nambu mwene angayidakila, ndi akamusopa muchifungu mbaka peilipa lideni lila. ³¹ Hinu, vatumisi vayaki pavawene lijambu lelahumalili vakaviniswa mtima, vakahamba kumjovela mkulu wavi kulivala lijambu lelahengiki. ³² Kangi mkulu yula akamkemela mtumisi mwenuyo, akamjovela, ‘Veve ndi mtumisi mhakau neju! Nikulekekisi lideni laku loha pewaniyupili. ³³ Wu, yakuganili lepi veve kumlekekesa mtumisi muyaku ngati chenikulekekisi nene?’ ³⁴ Hinu mkulu yula akamema ligoga, akamgotola kwa vang'aisa muchifungu mbaka peilipa lideni laki loha.”

³⁵ “Na dadi wangu mweavi kunani yati akuvahengela mewawa ngati kila mmonga winu akumlekekesa lepi mlongo waki kwa mtima waki woha.”

19

Mawuliwu gakubesa kulekana (Maluko 10:1-12)

¹ Yesu peamali kujova malovi ago, akawuka kumkoa wa ku Galilaya na kuhamba kumuji wa Yudea kumwambu ya mfuleni Yoludani.

² Msambi uvaha wa vandu wamlandili kwenuko, mwene akavalamisa.

³ Hinu pagati ya Vafalisayu vangi vakambwelela vakamulinga kumkota, “Wuli, ndi chabwina mgosi kumleka mdala waki ndava ya chindu chochoha chila?”

⁴ Yesu akavayangula, “Wu, mwangasoma mu Mayandiku Gamsopi kuvya Chapanga mweawumbili mundu kutumbula kadeni, amuwumbili mundu mgosi na mdala? ⁵ Kangi akajova, ‘Ndava yeniyoy, mgosi yati akumleka dadi waki na nyina waki na kuwungana na mdala waki, ndi voha vavili yati vivya higa yimonga.’ ⁶ Ndava yeniyoy, ndi lepi kavili vavili, nambu higa yimonga. Cheachiwunganishi Chapanga mundu akoto kuchipangulana.”

⁷ Nambu Vafalisayu vakamkota, “Ndava kyani, Musa atilagazili yihotoleka mgosi kumpela mdala waki balua na kumleka?”

⁸ Yesu akayangula, “Musa avalekekisi ndava ya kutopa kwa mitima yinu. Nambu nakuvya chenicho kutumbula Chapanga peawumbili mulima.

⁹ Nikuvajovela, mundu yeyoha mweakumleka mdala waki na kugega mdala yungi ikita ugoni nambu ndu ndava ya ukemi ihotola kumleka.”

¹⁰ Vawuliwa vaki vakamjovela, “Ngati mambu ga mgosi na mdala waki ndi ago, mbanga kukotoka kugega.”

¹¹ Yesu akavajovela, “Lepi voha vevihotola kuyidakila lilovi lenili, nambu vala vevahotwisi na Chapanga. ¹² Muni gavi mambu ndalindali gegihenga vagosi vakotoka kugega, vavi vevavelikiwi kahumbi kapecha, vangi ndava vahengiwi na vandu kuvya vakahumbi kapecha na vangi vigege lepi ndava ya Unkosi wa kunani kwa Chapanga. Mweihotola kuyidakila lilovi lenilo ayidakilayi.”

*Yesu akuvamotisa vana vadebe
(Maluko 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Kangi vandu vamletili Yesu vana vadebe muni avavikila mawoko na kuvayupila. Nambu vawuliwa vaki vakavahakalila vandu vala. ¹⁴ Nambu Yesu akavajovela, “Muvaleka vana ava vabwela kwa nene, na mkoto kuvabesa, muni Unkosi wa kunani kwa Chapanga ndi wa vandu ngati vana venava.”

¹⁵ Hinu Yesu peamali kuvavikila mawoko muni avamotisa, ndi akawuka pandu penapo.

*Msongolo mweavi na vindu vyamahele
(Maluko 10:17-31; Luka 18:18-30)*

¹⁶ Mundu mmonga amhambili Yesu akamkota, “Muwula, nikita chindu kiki chabwina nivya na wumi wa magono goha?”

¹⁷ Yesu akamyangula, “Ndava kyani ukunikota lijambu la bwina? Avi mmonga ndu mweavi mbwina. Ngati wigana kuvya na wumi wa magono goha, uyidakila mihilu.”

¹⁸ Mundu yula akamkota, “Mihilu yoki?” Yesu akamyangula, “Ukoto kukoma, kukita ugoni, kuyiva, kujova udese, ¹⁹ vatopesayi dadi waku na nyina waku na umgana muyaku ngati cheukuji-gana wamwene.”

²⁰ Msongolo yula akamjovela, “Genago goha nigalandili, hinu nihenga kyani neju?”

²¹ Yesu akamjovela, “Ngati wigana kuvya chakaka mundu mbwina, uhamba ukagulisa vindu vyaku vyoha. Mashonga ago goha uvapela vangangu na veve yati ukujivikila vindu vyamahele kunani kwa Chapanga, kangu ubwela unilandayi.”

²² Hinu msongolo yula pevayuwini malovi gala, akahamba kuni avi ngolongondi neju ndava muni avi na vindu vyamahele aganili lepi kuvilekelesa.

²³ Kangu Yesu akavajovela vawuliwa vaki, “Nikuvajovela chakaka, ndi yinonopa mkolo vindu vyamahele kuyingila muunkosi wa kunani kwa Chapanga. ²⁴ Nikuvajovela kavili yati yiyeyuka kwa hinyama ngati ngamiya kuholota palibowo la sindanu, kuliku mweavi na vindu vyamahele kuyingila muunkosi wa kunani kwa Chapanga.”

²⁵ Vawuliwa vala pevayuwini malovi ago vakakangasa neju, vakamkota Yesu, “Hinu ndi yani mweihotola kusanguliwa?”

²⁶ Yesu akavalokesa, akavajovela “Lijambu lenili lihotoleka lepi kwa mundu, nambu kwa Chapanga mambu goha gihotoleka.”

²⁷ Petili akayangula “Lola,” Tete tileki kila chindu ndava ya kukulanda. Yati tipata kyani?

²⁸ Yesu akavajovela, “Nikuvajovela chakaka, paitama Mwana wa Mundu pachigoda cha ukulu waki, pamulima wa mupya. Mewawa na nyenye mwemunilandili yati mwitama na nene muvigoda kumi na hivili na kuvahamula makabila kumi na gavili ga Isilaeli. ²⁹ Mundu yeyoha mwaalekili nyumba amala mlongo waki amala mlumbu amala dadi amala nyina waki amala vana vaki amala migunda yaki ndava ya nene. Yati ipokela mala miya na kuhala wumi wa magono goha wangali mwishu. ³⁰ Nambu vamahele vevavi va kutumbula yati vivya va mwishu na vevavi va mwishu yati vivya va kutumbula.”

20

Vahenga lihengu ku mgunda wa mizabibu

¹ “Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangini na mkolo mgunda wa mizabibu, mwealavili lukela kuvalonda vandu valihengu mumgunda waki. ² Vayidakilini kulipiwa mashonga ga luhuna lwa muhi umonga, akavatuma kumgunda waki wa mizabibu. ³ Akahuma kavili saa datu lukela, na avaweni vandu vangi vayimili pandu pakugulisila vindu, vangali lihengu. ⁴ Akavajovela, ‘Mewawa na nyenye mhamba kulihengu kumgunda wangu wa mizabibu,’ Na nene yati nikuvalipa luhuna lwinu lwenganikiwa mupewayi. ⁵ Hinu, vakahamba. Kangi mkolo mgunda yula akahuma kangi saa sita, na saa tisa, akawuka kangi mewawa. ⁶ Hati Payahikili saa kumi na yimonga kimihi, ahumili kangi na kuvakolela

vandu vangi vayimili pandu pa kugulisa vindu, hinu, akavakota. ‘Ndava kyani muyimili muhi woha changali lihengu?’ ⁷ Vakamyangula, ‘Ndava kawaka mundu mweatipeli lihengu,’ Mwene akavajovela, na nyenye mhamba mkahenga lihengu kumgunda wa mizabibu.”

⁸ Payavi kimihi, mkolo mgunda amjovili myimilila lihengu mumgunda, uvakemela vanalihengu uvalipa mashonga gavi, utumbula na vala veuvapeli lihengu pamwishu na umalakisa vala veuvapeli lihengu pakutumbula. ⁹ Hinu vevatumbwili lihengu saa kumi na yimonga kimihi, vabwelili na kila mundu apokili mashonga ga luhuna lwa muhi umonga. ¹⁰ Pavabwelili vala vevatumbwili lihengu peatumbwili vaholali kuvya yati vipokela neju, ndi navene vakapokela mashonga ga luhuna lwa muhi umonga kila mundu. ¹¹ Pavamali kupokela vakamng'ung'utila mkolo mgunda yula. ¹² Vakamjovela, vandu ava va pamwishu vahengili lihengu nga lisaa limonga, hinu veve uvalipili kuwanangana na tete, kuni tete tiweli na kukangamala mulihengu na lilanga la muhi woha?

¹³ Mkolo mgunda yula, akamyangula mmonga wavi, “Yuwanila, mkozi, nikupunjili lepi chindu! Wu, tayidakilini lepi na veve mashonga ga luhuna lwa muhi umonga? ¹⁴ Hinu tola mashonga ga luhuna lwaku, uhamba. Niganili kumpela wa pamwishu luhuna lwa kuwanangana na veve. ¹⁵ Nihotola lepi kukita chenigana na mashonga gangu? Ukunilokesa lingele ndava muni nambwina?”

¹⁶ Hinu Yesu amalakisa kwa kujova, “Mewawa wa pamwishu yati vivya wa vakutumbula na vakutumbula yati vivya va pamwishu.”

*Yesu ijova mala ya datu ndava ya lifwa laki
(Maluko 10:32-34; Luka 18:31-40)*

¹⁷ Yesu peavi munjila kuhamba ku Yelusalemu, ndi akavatola vawuliwa vaki kumi na vavili vala kuchiyepela, na munjila kuni vigenda akavajovela. ¹⁸ “Mlola, tihamba ku Yelusalemu kwenuko ndi Mwana wa Mundu yati igotolewa kwa Vakulu va kuteta na vawula va malagizu ga Chapanga geampeli Musa navene yati vakumhamula lifwa. ¹⁹ Kangi yati vakumgotola kwa vandu vangali Vayawudi, navene yati vakumvevesa na kumtova ndonga, na kumkoma kwa kumvamba pamsalaba nambu paligono la datu yati iyuka.”

*Luyupu lwa mau
(Maluko 10:35-45)*

²⁰ Penapo nyina wavi vana va Zebedayo amhambili Yesu pamonga na vana vaki vavili, akamfugamila na kumuyupa chila cheigana.

²¹ Yesu akamkota, “Ugana kyani?”

Mau yula akayangula, “Lagazila muunkosi waku vana vangu ava vavili vatama, mmonga upandi waku wa kulyelela na yungi wa kumangeya.”

²² Yesu akamyangula, “Nakuchimanya chemwiyupa. Wu, mwihotola kunywelela chikombi cha mang’ahiso cheninywela nene?”

Vakamyangula, “Tihotola.”

²³ Akavajovela, “Chakaka yati mwinywelela chikombi changu, nambu kumtamisa mundu upandi wa kulyelela amala kumangeya ndi lihengu langu lepi, lijambu lenilo yati vipewa vala vevatendelekiwi na Dadi wangu.”

²⁴ Vawuliwa kumi vala pevayuwinili genago, vakavayomela vala valongo vavili. ²⁵ Nambu Yesu akavakemela pamonga na kuvajovela, “Mwimanya kuvya vachilongosi va mulima vakuvalongosa vandu vavi kwa makakala, na vachilongosi vakuvakita vandu avo kuvya vavi. ²⁶ Nambu kwinu yikotoka kuvya genago, nambu mweigana kuvya mkulu pagati yinu yikumgana avyai muhengahi winu, ²⁷ na yeyoha mweigana kuvya wa kutumbula pagati yinu, yikumgana avyai mtumisi winu. ²⁸ Ndava muni Mwana wa Mundu nakubwela kuhengewa, nambu kuvahengela na kuwusa wumi waki ndava ya kuvagombola vandu vamahele.”

*Yesu akuvalamisa vangalola vavili
(Maluko 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Yesu na vawuliwa vaki pavawuyayi ku Yeliko msambi uvaha wa vandu vamlandili. ³⁰ Ndi vangalola vavili vevatamili pamuhana ya njila, pevayuwini kuvya Yesu ibwela na njila yeniyo, vakajova kwa lwami luvaha, “Bambu, Mwana wa Daudi utihengela lipyana.”

³¹ Msambi wa vandu wula wavahakalili na kuvajovela vagunai. Nambu vene vakayonjokesa kujova kwa lwami luvaha, “Bambu, Mwana wa Daudi utihengela lipyana!”

³² Yesu akayima akavakemela na kuvakota, “Wu, mwigana nivahengela kyani?”

³³ Vakamyangula, “Bambu, tigana kulola.”

³⁴ Hinu Yesu avahengili lipyana, ndi akavapamisa mumihu gavi, ndi bahapo vakahotola kulola, vakamulanda.

21

Yesu iyingila ku Yelusalemu kwa chilulu

(Maluko 11:1-11; Luka 19:28-40; Yohani 12:12-19)

¹ Yesu na vawuliwa vaki pavahegelili, ku Yelusalemu na kuhika Betifage kuchitumbi cha Mizeituni ndi akavatuma vawuliwa vaki vavili, ² akavajovela, “Muhamba pachijiji cha palongolo yinu yati mwikolela lipunda na mwana waki vakungiwi, muvawopola muniletelayi nene.

³ Ngati mundu akavakota chochoha, mumjovela, ‘Bambu akumgana,’ Bahapo yati akuvalekela.”

⁴ Mambu ago gahengiki muni malovi geajovili Mlota wa Chapanga gatimilayi,

⁵ “Ujovela muji wa Siyoni, Lola, Nkosi waku akukubwelela!

Mngolongondi na akweli panani ya lipunda, mwana wa lipunda hinyama yeyigega ndwika.”

⁶ Mewa vawuliwa vaki vakahamba na kukita ngati chevalagaziwi na Yesu. ⁷ Vamletili lipunda na mwana waki, vakavayambatisa nyula panani yavi, na Yesu akatama panani yaki. ⁸ Msambi uvaha wa vandu vadandisi nyula zavi munjila na vangi vadumwili matutu ga mikongo na kudandasa munjila. ⁹ Msambi wa vandu vevamlongolili na vevamulandili vala vakajova

kwa lwami luvaha. “Ulumbiwa Mwana wa Daudi! Amotisiwa mwenuyo mweibwela paliina la Bambu! Chapanga alumbiwa kunani!”

¹⁰ Yesu peavi mukuyingila ku Yelusalemu, muji woha wakenyemwiki. Vandu vakotanayi, “Mwenuyu ndi yani?”

¹¹ Vandu vangi pagati ya msambi wula vakayangula, “Mwenuyu ndi Yesu mlota wa Chapanga, kuhuma ku Nazaleti muji wa Galilaya.”

Yesu ihamba pa Nyumba ya Chapanga

(Maluko 11:15-19; Luka 19:45-48; Yohani 2:13-22)

¹² Yesu ayingili paluvanja lwa Nyumba ya Chapanga na kuvavinga vandu voha, vevagulisa na kugula vindu pala, azing'anambwisi meza za vabadilisha mashonga. Pamonga na vigoda vya vagulisa ngunda. ¹³ Akavajovela “Yiyandikwi mu Mayandiku Gamsopi, ‘Nyumba yangu yati yikemiwa nyumba ya kumyupila Chapanga.’ Nambu nyenye muyikitili kuvya libokoselu la vanyagaji.”

¹⁴ Vangalola na vachindamile vamhambili Yesu pa Nyumba ya Chapanga, mwene avalamisi.

¹⁵ Nambu Vamteta vakulu va Chapanga na vawula va malagizu vamemili ligoga ndava ya kulola mambu gabwina geahengili Yesu, mewa vana vevajovayi kwa lwami luvaha mu Nyumba ya Chapanga, “Ulumbiwa Mwana wa Daudi.”

¹⁶ Vakamjovela, “Wu, wiyuwana vana ava chevi-jova?”

Yesu akavayangula, “Ena, niyuwana! Wu, mwangasoma mu Mayandiku Gamsopi? Mu-milomo ya vana vadebe na vang'enya ndi uji-patili ulumba kamili.”

¹⁷ Kangi Yesu akavaleka, akawuka pamuji wenuwo, akahamba ku Betania akagona kwenuko.

*Yesu akuhupela likoto mkongo wa mtini
(Maluko 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Chilau yaki lukela Yesu peavi mukuwuya kumuji wenuwo, njala yamvinili. ¹⁹ Auwene mkongo wa mtini mumuhana ya njila, ndi auhambalili, nambu akolili lepi chindu mumkongo wula nga mahamba gene, ndi aupeli likoto akaujovela gakotoka kupambika matunda kutumbula lelu hati magono goha! Bahapo mkongo wula wanyalili.

²⁰ Vawuliwa pavauweni vakakangaswa na li-jambu lenilo vakajova, “Ndava kyani mkongo wa mtini unyalili chighafula?”

²¹ Yesu akavayangula, “Nikuvajovela chakaka, ngati mwisadika changali mtahu, yati mwihotola lepi ndu kuhenga ago, nambu hati kuchijovela chitumbi, ‘Utupuka apa, na ukujitaga munyanja,’ Yati yivya mewa. ²² Na chochoha chemwiyupa kwa kumuyupa Chapanga, mwakasadika yati mwipata.”

*Likotesi ndava ya uhotola wa Yesu
(Maluko 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu ayingili mu Nyumba ya Chapanga kuwula, hinu peavi mukuwula. Vamteta vakulu na vagogo va vandu vamkotili “Wihenga mambu

genago kwa uhotola woki? Ndi yani mweakupeli uhotola wenuwo?”

²⁴ Yesu akavayangula, “Nene yati nikuvakota likotesi limonga, na ngati muniyangwili ndi nene yati nikuvajovela nihenga mambu aga kwa uhotola woki. ²⁵ Wu, uhotola wa Yohani Mbatizaji wahumili koki? Wu, wahumili kunani kwa Chapanga amala wahumili kwa vandu?”

Nambu vakajovesana vene kwa vene, “Tikajova, ‘Wahumili kunani kwa Chapanga? Yati akutikota, ndava kyani nakusadika?’ ²⁶ Na ngati tijovili, gahumili kwa vandu, tiyogopa msambi wa vandu muni voha viyidakila kuvya Yohani ndi mlota wa Chapanga.” ²⁷ Hinu vamyangwili, “Nakumanya!”

Namwene Yesu akavajovela na nene nikuvajovela lepi, nihenga mambu aga kwa uhotola woki.

Luhumu lwa vana vavili

²⁸ “Nyenye mwihololela wuli, mundu mmonga avili na vasongolo vavili. Akatumbula kumjovela yula wa kutumbula, mwana vangu lelu uhamba kumgunda wangu wa mizabibu ukahenga lihengu. ²⁹ Msongolo yula akamyangula, ‘Mbwitu,’ Nambu mwanakandahi ang'anamwisi maholo gaki, akahamba kuhenga lihengu. ³⁰ Yula dadi akamjovela mwana wa pili galagala. Namwene akayidakila ena Dadi, Nambu nakuhamba. ³¹ Wu, yani pagati ya vavili venavo mweahengili maganu ga dadi waki?”

Vakamyangula, “Mwana wa utumbula yula.”

Hinu, Yesu akavajovela, “Nikuvajovela chakaka vatola kodi na vakemi yati

vakuvalongolela kuyingila muunkosi wa Chapanga.”³² Muni Yohani abwelili kwinu na kuvalangisa njila ya kumganisa Chapanga, nyenye nakuyisadika, nambu vatola kodi na vakemi vamsadiki. Hati pamonga na kugalola genago goha, nambu nyenye nakumuwuyila Chapanga na kumsadika.

Luhumu lwa ku mgunda wa mizabibu na valimaji

(Maluko 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Yesu akajova, “Myuwana luhumu lungi,” Mundu mmonga mkolo nyumba alimili mgunda wa mizabibu, akatindisila luwumba, na kugima chiliva cha kuminyila divayi na akajenga mnala. Kangi avakodisi valimaji, akahamba mulima wa kutali. ³⁴ Lukumbi lwa kubena pwalahikili, ndi avatumili vatumisi vaki kwa valimaji vala, muni vakatola lilundu laki la mabenu. ³⁵ Nambu valimaji vala vavakamwili vatumisi venavo, mmonga vakamtova na yungi vakamkoma, na yungi vakamtova na maganga. ³⁶ Kangi mkolo mgunda akavatuma vatumisi vangi vamahele neju kuliku vala va kutumbula. Hinu valimajii vala vakavahengela mewawa. ³⁷ Pamwishu ndi amtumili mwana waki, muni aholalili kuvya. Chakaka yati vakumutopesa mwana vangu. ³⁸ Nambu valimaji vala pevamuwene mwana waki, vakajovesana vene kwa vene, mwenuyu ndi mhali waki, timkoma muni mgunda wenuwu tihala tete! ³⁹ Hinu, vakamkamula na kumtaga kuvala ya mgunda wa mizabibu, ndi vakamkoma.

⁴⁰ Kangi Yesu akavakota “Hinu mkolo mgunda wa mizabibu paibwela yati akuvakita kyani valimaji vala?”

⁴¹ “Vene vakamyangula, yati akuvakoma valimaji venavo na mgunda wula yati akuvapela valimaji vangi vevakumpela lilundu laki la mabenu lukumbi lwa kubena.”

⁴² Yesu akavajovela, “Wu, mwangasoma mu Mayandiku Gamsopi?”

Liganga levabeli vakujenga,
hinu ndi liganga likulu la kukumulila nyumba
Bambu ndi mweahengili lijambu lenili,
ndi la kukangasa neju kwitu!

⁴³ Ndava muni nikuvajovela, “Unkosi wa Chapanga yati uwusiwa kwinu na yati vipewa vandu va mulima wungi vala vevihenga gegakumganisa Chapanga.” ⁴⁴ Yeyoha mweigwilila paliganga lenilo yati idenyekana hipandi hipandi na yeyoha mwelikumgwilila yati likumuyaga nyiminyimi.

⁴⁵ Ndi vamteta vakulu na Vafalisayu pevayuwini miluhumu ya Yesu ndi vamanyalili kuvya akuvajova vene. ⁴⁶ Vene pevalondili njila ya kumkamula, vayogwipi msambi wa vandu muni vene vammanyili kuvya mwene ndi mlota wa Chapanga.

22

Mselebuko wa chakulya cha ndowa

(Luka 14:15-24)

¹ Yesu ajovili nawu kavili kwa miluhumu, akajova. ² “Unkosi wa kunani kwa Chapanga

uwanangini na nkosi mweamtendelekili mwana waki mselebuko wa ndowa. ³ Avatumili vatumisi kuvakemela veavagongolili kundowa, nambu vene vabeli kubwela. ⁴ Kangi avatumili vatumisi vangi, akajova muvajovela venivagongolili vala, Mselebuko wula nimali kutendelekela, nimali kuhinja ng'ombi yigosi na mpapakasi yeyikulupili, nitendelekili kila chindu, mbwela kundowa! ⁵ Nambu vevagongoliwi valitopisi lepi lijambu lila, vakahambanila, mmonga kumgunda waki na yungi kumahengu gaki, ⁶ na vangi vavakamwili vatumisi vala vakavaliga na kuvakoma. ⁷ Nkosi yula akayoma, ndi akavatumama manjolinjoli vaki vahamba kuvakomekesa vakomaji venavo na kuyocha muji wavi ⁸ Kangi akavajovela vatumisi vaki, 'Mselebuko wa ndowa ndi umali kutendelekela, nambu venivagongolili vala nakuganikiwa kubwela. ⁹ Hinu, mhamba hati munjila, voha vemkuvakolela mvakemela vabwela kundowa.' ¹⁰ Vatumisi vala vakawuka na kuhamba munjila, vavakemela vandu voha vevavakolili, vandu vabwina na vahakau, nyumba ya ndowa yikamema vayehe."

¹¹ "Nkosi avawene paayingili kuvalola vayehe, amuwene mundu mmonga mwaangawala nyula za ndowa. ¹² Nkosi akamkota, 'Nkosi uyingi wuli penapa changawala nyula za pandowa?' Nambu mwene agunili. ¹³ Kangi nkosi akavajovela vahengaji, 'Mumkunga magendelu na mawoko mumtaga kuvala kuchitita, kwenuko yati ivemba na kuyaga minu.' "

¹⁴ Yesu akamalakisila kujova, "Vamahele vagongoliwi, nambu vevahaguliwi vadebe."

*Kulipa kodi kwa nkosi mkulu wa Loma
(Maluko 12:13-17; Luka 20:20-26)*

¹⁵ Kangi Vafalisayu vakawuka, vakajovesana ndava ya kumuyonja Yesu kwa malovi gaki.

¹⁶ Ndi vavatumili vamulanda vavi pamonga na vamulanda va chikundi cha Helodi. Vamkota, “Muwula,” “Timanyili kuvya veve ndi mundu wa chakaka, wiwula njila ya Chapanga muuchakaka, changayogopa vandu vijova kyani muni ulongosi wa mundu chindu lepi kwa veve.

¹⁷ Hinu tijovela, uholalela wuli? Wu, chabwina amala lepi, tete kulipa kodi kwa nkosi wa ku Loma ndi mewa ikemelewa Kaisali?”

¹⁸ Nambu, Yesu amanyili uhakau wavi, akavajovela, “Nyenye vahomela ndava kyani muku-nilinga? ¹⁹ Mnilangisa lishonga la kulipila kodi!”

Vene vakamlangisa lishonga. ²⁰ Ndi, Yesu akavakota, “Pamihi apa na liina lenili vye-viyandikwi penapa ndi vya yani?”

²¹ Vakamyangula “Ya nkosi wa ku Loma.” Penapo Yesu akavajovela, “Hinu mumpela nkosi wa ku Loma vyaki nkosi wa ku Loma na mumpela Chapanga vyaki Chapanga.”

²² Pevayuwini genago vakakangasa, vakamleka vakawuka.

*Likotesi ndava ya kuyuka
(Maluko 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Ligonu lenilo pagati ya Vasadukayu vangi vevijova vandu vevafwili viyuka lepi, vamhambalili Yesu na kumkota, ²⁴ vakamjovela “Muwula, Musa atijovili mundu mweagegili afwili changaleka vana, yikumgana mlongo waki amhala lipwela mwenuyo, muni ambabakisila

vana mlongo waki ²⁵ Hinu pitu apa pavili na valongo saba. Mwaatumbwili kugega afwili changaleka vana, na mlongo waki amgegili lipwela mwenuyo. ²⁶ Hinu yavi mewawa kwa valongo vangi wa pili na wa datu, mbaka voha saba. ²⁷ Pavamali kufwa valongo venavo voha, ndi na mdala yula afwili. ²⁸ Wu, pa ligono la kuyuka yati ivya mdala wa yani pagati ya valongo vala? Muni voha saba vagegini nayu.”

²⁹ Yesu akavayangula “Nyenye mubudili ndava muni nakumanya Mayandiku Gamsopi wala makakala ga Chapanga. ³⁰ Muni vevafwili paviyuka yati vigega lepi wala kugegewa, ndi vivya ngati vamitumu va kunani kwa Chapanga. ³¹ Nambu ndava ya kuyuka kwa vevafwili, wu, mwangasoma geavajovili Chapanga? Avajovili, ³² ‘Nene ndi Chapanga wa Ibulahimu, Chapanga wa Izaki na Chapanga wa Yakobo.’ Hinu mwene ndi lepi Chapanga wa vevafwili, nambu ndi Chapanga wa vakona wumi.”

³³ Msambi wa vandu wula pevayuwini malovi ago, ukakangasa ndava ya mawuliwu gaki.

Muhilu ukulu

(Maluko 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Vafalisayu pevayuwini kuvya Yesu avagunisi Vasadukayu, vakakonganeka pamonga.

³⁵ Mmonga pagati yavi, mweavimmanya malagizu bwina, amkotili Yesu cha kumlinga,

³⁶ “Muwula ndi muhilu woki ukulu mu malagizu?”

³⁷ Yesu akayangula, “ ‘Mgana Bambu Chapanga waku, mumtima waku woha,

mumpungu waku woaha na muluhala lwaku lwoha.’³⁸ Yeniyi ndi muhilu ukulu ndi wa kutumbukana.³⁹ Na ya pili yeyiwanangana na yeniyi, ‘Ndi mgana muyaku ngati chaukujigana wamwene.’⁴⁰ Malagizu goha ga Musa na mawuliwu ga vamlota va Chapanga gihuvalila mihilu yeniyi yivili.”

*Likotesi kumvala Kilisitu Msangula
(Maluko 12:35-37; Luka 20:41-44)*

⁴¹ Vafalisayu pavakonganiki pamonga, Yesu avakotili,⁴² “Nyenye mwihololela wuli ndava ya Kilisitu? Mwana wa yani?”

Vakamyangula “Mwene ndi mwana wa Daudi.”

⁴³ Yesu, akavajovela, “Ndava kyani,” Kwa makakala ga Mpungu Msopi? Daudi akumkemela mwene Bambu? Muni ajovili,

⁴⁴ Bambu amjovili Bambu wangu, tama muchiwoko changu cha kulyelela, mbaka nivavika vamakoko vaku kuvya pahi ya magendelu gaku.

⁴⁵ Hinu, ngati Daudi akumkemela, Kilisitu Bambu, yihotoleka wuli kuvya mwana waki?

⁴⁶ Avi lepi mundu mweahotwili kumyangula lilovi. Kutumbula ligono lenilo kawaka mundu mwalingili kumkota kangu.

23

*Mujiyangalilayi ndava vawula va malagizu na Vafalisayu
(Maluko 12:38-39; Luka 11:43-46; 20:45-46)*

¹ Kangi Yesu akaujovela msambi wa vandu pamonga na vawuliwa vaki, ² “Vawula va mala-gizu na Vafalisayu ndi vevavi na uhotola wa kudandaula malagizu ga Musa. ³ Hinu mugakamula na kugalanda malovi goha gevakuvajovela, nambu mkoto kuyigila matendu gavi, muni vene vihenga lepi gala gevikokosa. ⁴ Vene vikunga nd-wika yeyitopa na kuvagegesa vandu mumavega gavi, kuni vene vaganili lepi hati kutalambula lungonji kutangatila kugega. ⁵ Vene vihenga kila chindu, ndava kulolekana na vandu, viwala vindu vivaha vyeviyandikiwi malagizu pamihu gavi na mumawoko na kutalambula lugunyilu lwa nyula zavi. ⁶ Vigana kutama muvigoda vya palongolo pa mselebuko, na muvigoda vya kulongolo munyumba za kukonganekela Vayawudi, ⁷ mewawa vigana kujambuswa cha kutopeswa pandu pa kugulisila na kugula vindu na kukemelewa, ‘Muwula.’ ⁸ Nambu nyenye mkoto kuyidakila kukemelewa ‘Muwula,’ Ndava muni mwavoha nyenye mwavalukolo na Muwula winu ndi mmonga. ⁹ Mewa mkoto kumkemela mundu yeyoha pamulima apa dadi, muni Dadi winu ndi mmonga ndu mweavi kunani. ¹⁰ Mkoto kuyidakila kukemelewa vachilongosi, muni chilongosi winu ndi mmonga ndu, ndi Kilisitu Msangula. ¹¹ Mweavi mvaha pagati yinu yikumgana avyai muhengaji winu. ¹² Na yeyoha mweakujikwiha yati iheleswa, na mweakujihelesa yati ikwihiwa.”

*Yesu avalaumu vandu vevakujikita vabwina
(Maluko 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47)*

¹³ “Mwalachikolela nyenye vawula va malagizu ga Chapanga geampeli Musa na Vafalisayu! Mukujikita vabwina! Mwidinda mlyangu wa unkosi wa kunani kwa Chapanga palongolo ya mihi ga vandu, mwavene mwiyingila lepi mugati na kuni mukuvayidakila lepi vevigana kuyingila vayingila. ¹⁴ Mwalachikolela nyenye, vawula va malagizu na Vafalisayu, mukujikita vabwina! Ndava muni mwinyaga vindu vya valipwela na kujilangisa kuvya vandu mwemkunganisa Chapanga, kwa kumuyupa Chapanga mulukumbi lutali, ndava yeniyu uhamula winu yati yivya yivaha neju.”

¹⁵ Mwalachikolela nyenye vawula va malagizu ga Bambu geampeli Musa na Vafalisayu, mukujikita vabwina! Muvi mulugendu munyanja na mundumba, muni mwilonda mundu mmonga alanda njila yinu ya kumuyupa Chapanga. Pemukumpata mukumkita iganikiwa neju kuhamba mumotu wa magono goha wanjajimika kuliku mwavene.

¹⁶ Mwalachikolela nyenye vilongosi vangalola! Mwemwijova ngati mundu alapili mu Nyumba ya Chapanga chindu lepi, nambu mundu akalapa kwa zahabu yeyivii mu Nyumba ya Chapanga, ndi chilapu chenicho chikumukamula. ¹⁷ Nyenye mwangalola vayimu! Choki chivaha neju, zahabu amala Nyumba ya Chapanga yeyikuinyambisa zahabu kuvya msopi? ¹⁸ Mwijova kavili mewawa kuvya mundu akalapa pa lusanja lwa luteta ndi chindu lepi, nambu mundu akalapai na luteta lweluvikiwi panani ya lusanja lwenulo ndi chilapu chenicho chikumukamula.

¹⁹ Mwangalola nyenye! Choki chivaha neju luteta amala lusanja lwa luteta yeyikita njombi kuvya ya msopi? ²⁰ Hinu, mundu mweilapa mulusanja lwa luteta, alapili pa lusanja lwa luteta na vindu vyoha vyevivi panani yaki. ²¹ Mewawa na mweilapa kwa Nyumba ya Chapanga alapili kwa yeniyoye na mwenuyo mwaitama mugati yaki. ²² Na mweilapa kwa liina la kunani kwa Chapanga, alapili pachigoda cha unkosi wa Chapanga, na kwa mwene mweitama pachigoda chenicho.

²³ Mwalachikolela nyenye vawula va Malagizu na Vafalisayu. Mwavahomela! Mukuvawusa vandu lilundu limonga pagati ya kumi hati panani ya manyahi geginungalila bwina, bizali na ndimbililu, kuni mwileka mambu gavaha ga malagizu ngati kumganisa Chapanga lipyana na sadika. Genago ndi ngamlongolili kuhenga changali kuleka gangi gala. ²⁴ Vachilongosi ngalola mwiwusa livembe muminyweso, kuni mwimila hinyama yeyikemelewa ngamiya!

²⁵ “Mwalachikolela nyenye vawula va malagizu na Vafalisayu, mwavahomela! Mwisanja chikombi na nkeve cha kuvala, kuni muleka mugati mumemili vindu vyemupatili kwa uhiji na kunota. ²⁶ Vewe Mfalisayu ngalola! Tumbula hoti kusanja chikombi na nkele mugati na kuvala yati kwinyamba mewa.

²⁷ Mwalachikolela nyenye, Vawula va malagizu na Vafalisayu, mwemukujikita vabwina! Mwiwanangana ngati matinda gevabakili chokaa gegiloleka kuvala ganyambili, nambu mugati gamemili majege ga mituhi ya vandu vevafwili

kwa uhakasa ndalindali. ²⁸ Mewawa nyenye chakuvala mwiloleka ngati vandu vevakumganisa Chapanga, nambu mugati mumemili uhomela na uhakau.”

*Yesu ilotela uhamula wewibwela
(Luka 11:47-51)*

²⁹ “Mwalachikolela nyenye vawula va malagizu na Vafalisayu, mwavahomela! Mwijenga matinda ga vamlota va Chapanga na kunyam-bisa matinda ga vandu vevamganisi Chapanga. ³⁰ Ndi mwijova, ‘Kuvya mutama lusenje lwa vagogo vinu tihanganili lepi nawu, kuvakoma vamlota va Chapanga!’ ³¹ Hinu, mwavene muku-jilangisa kuvya nyenye ndi vana va vandu vala, vevavakomili vamlota va Chapanga. ³² Hinu mumalakisa lihengu levatumbwili vagogo vinu! ³³ Nyenye mayoka chiveleku cha mayoka! Yani mweakuvajovela muhotola kutila ligono la uhamula wa Chapanga? ³⁴ Ndava yeniyi nikuvapelekela vamlota va Chapanga, na vandu vevana luhala na vawula va malagizu, vangi pagati yavi yati mukuvakoma na kuvavamba mu msalaba na vangi yati mukuvatova ndonga munyumba zinu za kukonganekela Vayawudi, na vangi yati mukuvajumbisa kuhuma muji umonga mbaka muji wungi. ³⁵ Ndi panani yinu mwigega ngasi ya vandu voha vevamgan-isi Chapanga yeyiyitiki pamulima. Kutumbula kukomiwa kwa Abeli mweangabuda mbaka Zaka-lia, mwana wa Balakia, mwemwamkomili mu Nyumba ya Chapanga pagati ya pandu pam-sopi pa lusanja lwa luteta. ³⁶ Nikuvajovela

chakaka, chiveleku ichi yati chihamuliwa ndava ya mambu genago.”

*Yesu cheavaganili vandu va Yelusalemu
(Luka 13:34-35)*

³⁷ “Yelusalemu! Veve Yelusalemu ukuvakoma vamlota va Chapanga na kuvatova maganga vala venivatumili kwa veve! Mala yilinga niganilli kuvavika pamonga vana vaku, ngati ng’uku cheyikuvayuvatila vana mumagwaba gaki, nambu mwaganili lepi! ³⁸ Lola, Nyumba ya Chapanga waku yati yisigalila mang’ova. ³⁹ Muni nikuvajovela kutumbula hinu yati naku-nilola kavili mbaka mulukumbi pemwijova, ‘Amotisiwa mwenuyo mweibwela kwa liina la Bambu.’ ”

24

Yesu ilongela ndava ya kugwiswa kwa Nyumba ya Chapanga

(Maluko 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Yesu awukili mu Nyumba ya Chapanga, peavi mukuhamba vawuliwa vaki vambwelili na kumlangisa Nyumba ya Chapanga cheyijengiwi.

² Yesu akavajovela, “Ena, mwihotola kugalola goha aga! Nikuvajovela chakaka, kawaka hati liganga limonga lelisigilila panani ya liganga lingi kila limonga yati litagiwa pahi.”

Ng’ani na mang’ahiso

(Maluko 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ Yesu peatamili panani ya chitumbi cha mizeituni, vawuliwa vamhambili pachiepele, vakamkota, “Utijovela mambu ago yati gihumila

ndali?" Ulangisu woki weulangisa kubwela kwaki na pamwishu wa mulima?

⁴ Yesu akavayangula, mujiyangalila mundu akotoka kuvakonga. ⁵ Ndava muni vamahele yati vibwela kwa liina langu, yati vijova nene ndi Kilisitu Msangula! Na kuvakonga vandu vamahele. ⁶ Nambu mwiyuwana malovi ga ngondo na lwami lwa ngondo, nambu mkoto kuyogopa, muni genago goha giganikiwa kuhumila, nambu mwishu wene wakona. ⁷ Vandu va mulima umonga yati vitovana na mulima wungi, unkosi umonga yati utovana na unkosi wungi. Kuni na kula yati kwivya na njala na mindendemo ya ndima. ⁸ Genago goha yati givya ngati utumbula wa lipyanda la kuvelekewa mwana.

⁹ "Kangi yati vakuvagotola mung'aiswa na kukomiwa. Yati mwivya vandu va kuyomewa na vandu va milima yoha ndava ya kunisadika nene. ¹⁰ Lukumbi lwenulo vamahele yati vakuyileka sadika yavi kung'anamukilana na kuyomelana. ¹¹ Yati vihumila vamlota va udese vamahele yati vakuvakonga vandu vamahele. ¹² Ndava ya kuyonjokeseka neju uhakau ndi uganu wa vandu vamahele yati wipungula. ¹³ Nambu mweisindimala mbaka pamwishu ndi mweisanguliwa. ¹⁴ Lilovi la Bwina yati likokoselewa pamilima yoha muni vandu voha vayuwanayi kwakona mwishu kuhika."

Chindu chechiyomesa

(Maluko 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ "Hinu pemwilola 'Chindu chechiyomesa' Chechijoviwi na Danieli mweavi mlota wa

Chapanga liyimili pandu Pamsopi pa Nyumba ya Chapanga,” Mweisoma na amanyai, ¹⁶ penapo ndi vevavi ku Yudea vajumbalila kuchitumbi. ¹⁷ Mweavi kunani ya nyumba yaki akotoka kuhuluka kutola chindu munyumba yaki. ¹⁸ Na mundu mweavikumgunda akotoka kuwuya mumbele, kutola nyula yaki. ¹⁹ Lukumbi lwenulo vamau mwemuvi na ndumbu na mwemunyong'esa yati mwing'aika neju! ²⁰ Ndi mumuyupayi Chapanga kutila kwinu kukotoka kuvya mu ligono la mbepu amala Ligono la Kupumulila! ²¹ Ndava muni lukumbi lwenulo yati kwivya na mang'ahiso gakulu gangahumila kuhuma kutumbula kwa mulima mbaka lelu, katu yihumila lepi kavili. ²² Ngati magono genago yagapungwizwi lepi, kawaka mundu mweasanguliwi, nambu ndava ya vevahaguliwi vala ndi magono genago gapungwizi.

²³ “Hinu, magono genago mundu akavajovela, ‘Lola, Kilisitu Msangula!’ ‘Avi apa amala avi pala!’ Mkoto kusadika. ²⁴ Muni yati vihumila vakina Kilisitu vangi va udese na vamlota va udese. Yati vihenga ulangisu uvaha na gachinamtiti muni vavakonga yikahotoleka hati vevahaguliwi na Chapanga. ²⁵ Myuwanila, nimali kuvajovela, kwakona lukumbi kubwela.”

²⁶ “Hinu ngati vakavajovelai mlola Kilisitu Msangula, avi kulugangatu, mkotoka kuhamba, amala mlola ajifiyili mugati, mkoto kusadika, ²⁷ Ndava kubwela kwa Mwana wa Mundu yati kulolekana ngati lumuli lwa mbamba chelumweta kuhuma kwe lihumila lilanga mbaka kwe litipama lilanga.

²⁸ Pala peuvi mtuhi ndi pagikonganeka manditi.”

*Kubwela kwa Mwana wa Mundu
(Maluko 13:24-27; Luka 21:25-28)*

²⁹ “Bahapo pegimalika mang'ahiso ga magono ago, lilanga yati lisopiwa chitita, mwehi lwalava lepi na lumuli, ndondo yati zigwa kuhumila kunani kumahundi, na makakala vindu vevivi kunani yati vinyugusika. ³⁰ Kangi, ulangisu wa Mwana wa Mundu yati yiwonekana kunani, ndi penapo makabila goha ga pamulima apa yati givembeneka kumuyupa Chapanga, yati vakumlola Mwana wa Mundu ibwela kuhuma kunani ku mahundi avi na makakala na ukulu neju.

³¹ Lwami luvaha lwa lipenenga yati luyuwanika, mwene akuvatuma vamitumu vaki va kunani kwa Chapanga na kuhamba kuvakemela vala voha vevahaguliwi na Chapanga, kuhuma pandi zoha mcheche za mulima, kuhuma mwishu umonga wa pamulima mbaka mwishu uwuwungi.”

*Luhumu lwa mkongo wa mtini
(Maluko 13:28-31; Luka 21:29-33)*

³² “Mujiwula kuhuma mkongo wa mtini, bahapo limbanda laki lakatumbula kumela na kuhomola mahamba, mwimanya kuvya lukumbi lwa kubena luvi papipi. ³³ Mewawa na nyenye pemwilola mambu genago goha cheghumila, mumanya kuvya lukumbi luvi papipi.

³⁴ Chakaka nikuvajovela, chiveleku chenichi chipita lepi kwakona mambu genago kuhumila.

³⁵ Kunani kwa Chapanga na pamulima yati ziwuka, nambu malovi gangu katu giwuka lepi.”

*Kawaka mweimanya ligono amala lukumbi
(Maluko 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)*

³⁶ “Nambu kulivala ligono amala lisaa lenilo, avi lepi mundu mwaimanya lubwela ndali, hati vamtumu va kunani amala Mwana. Nga Dadi mwene ndi mweimanya. ³⁷ Ndava muni ngati chayavi lusenje lwa Nuhu, ndi mewawa cheyivya peibwela Mwana wa Mundu. ³⁸ Muni lusenje lwenulo kwakona kutonya fula yikulu, vandu vakalilya na kunywa, na vigega na kugegewa, mbaka lukumbi Nuhu peayingili muwatu uvaha weukemiwa Safina. ³⁹ Vamanyili lepi chechahumila mbaka fula yikulu payabweli na kuvayola voha. Ndi yivya mewawa paibwela Mwana wa Mundu. ⁴⁰ Lukumbi lwenulo vandu vavili yati vivya kumgunda mmonga yati itoliwa na yungi yati ilekewa. ⁴¹ Vamau vavili yati vivya mukuyaga mabenu, mmonga yati itoliwa na yungi ilekewa.

⁴² Hinu, mujiyangalila! Ndava muni mmanyi lepi ligono la kubwela Bambu winu. ⁴³ Nambu mumanya lijambu lenili, ngati mkolo nyumba kuvya amanyai ligono leibwela mhiji, ngaajiten-dekili, ngaayileki lepi nyumba yaki yidenyewayi na mhiji. ⁴⁴ Ndava yeniyoyi, mewawa nyenye mujitendelekela, muni Mwana wa Mundu yati ibwela lisaa mwangalimanya.”

*Mtumisi msadikika na angasadikika
(Luka 12:41-48)*

⁴⁵ Yesu akayendelela kujova, “Wu, yani ndi mtumisi msadikika na mweavi na luhala? Mkulu waki amuvikii kuvayimalila vatumisi

vayaki, avapela chakulya pa lukumbi lwaki. ⁴⁶ Ahekayi mtumisi yula, mkulu waki akawuya yati akumkolela ihenga mewa. ⁴⁷ Nikuvajovela chakaka, mkulu waki yati akumvika mtumisi mwenuyo kuvya myimilila wa vindu vyaki vyoha. ⁴⁸ Nambu ngati mtumisi yula mhakau akahololela mumtima waki kuvya mkulu waki ichelewa kuwuya, ⁴⁹ kangi itumbula kuvatova vatumisi na kutumbula kulya na kunywa pamonga na vachigaligali. ⁵⁰ Mkulu waki yati iwuya ligono angalimanya na lisaa angahololela. ⁵¹ Mkulu waki yati akumdumulana neju hipandi na kumvika lilundu limonga na la vandu vevakujikita vabwina kwenuko ndi yati ivemba na kuyaga minu.”

25

Luhumu lwa vasikana kumi

¹ Kangi lukumbi lwenulo, Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana na vakamwali kumi vevagegili hahi zavi, vevahambili kumlindila mkolo ndowa. ² Mhanu pagati yavi vavi vayimu na mhanu vangi vavi na luhala. ³ Vala vayimu vagegii hahi zavi, nambu vagegili lepi mahuta gangi gachibana. ⁴ Nambu vevavi na luhala vala vagegili mahuta muchupa na mu hahi zavi. ⁵ Ndava muni mkolo ndowa acheliwi kubwela, ndi vasikana vala vatumbwili kutitila na vakagona.

⁶ “Pagati ya kilu lwami luvaha lwayuwaniki, ‘Yumuka, mkolo ndowa ibwela mhamba mukampokela!’ ⁷ Kangi vakamwali vala voha vakayumuka, na kutendelekela hahi zavi.

⁸ Vayimu vala vakavajovela vayavi vevavi na luhala, mutitangatila mahuta ginu padebe, ndava muni hahi zitu zijimika. ⁹ Nambu vevavi na luhala vala vakavayangula, lepi, 'Gikola lepi, nyenye na tete.' 'Mbanga mhamba kuliduka mukajigulila mwavene.' ¹⁰ Hinu, vakamwali vayimu vala, pevahambili kugula mahuta, mkolo ndowa ndi abwelili, vevajitendekili vala vayingili munyumba ya ndowa pamonga nayu, kangi mlyangu wadindiwi."

¹¹ Mwanakandahi vakawuya vakamwali vangi vala, vakakemela "Mkulu, 'Mkulu, tidindulila!' ¹² Nambu mkulu yula akavayangula, 'Nikuva-jovela chakaka, nakuvamanya nyenye.' "

¹³ Kangi Yesu akavajovela, "Mujiyangalila! Ndava mwimanya lepi ligono amala lisaa yeibwela Mwana wa Mundu."

*Luhumu lwa vatumisi vadatu
(Luka 19:11-17)*

¹⁴ "Kangi Unkosi wa kunani kwa Chapanga uwanangana ngati mundu mmonga mweaganili kuhamba lugendu lwa kutali, avakemili vatumisi vaki na kuvagotolela vindu vyaki. ¹⁵ Akavapela kila mundu ngati cheavi na uhotola waki, mmonga mahaku mhanu ga mashonga na yungi mahaku gavili ga mashonga na yungi talanta yimonga ya mashonga akahamba. ¹⁶ Yula mweagotoliwi talanta mhanu za mashonga, bahapo akazihengela lihengu na, kuziyonjokesa mahaku gangi mhanu. ¹⁷ Mewawa yungi

mweagotoliwi mahaku gavili ga mashonga, akay-onjokesa mahaku gangi gavili. ¹⁸ Nambu mtumisi mweagotoliwi talanta yimonga ya lishonga akahamba kugimila pahi, kuyifiya mashonga ga mkulu waki.”

¹⁹ “Pagamaliki magono gamahela, mkulu yula awuyili na kutumbula kuvalanga vindu mashonga gaki pamonga nawu. ²⁰ Yula mtumisi mweagotoliwi mahaku mhanu ga mashonga abwelili kuni agegili mahaku ga mashonga gangi mhanu, ndi akamjovela, ‘Mkulu, wanipeli talanta mashonga mhanu, hinu niyonjokisi talanta zingi mhanu zeniyonjokisi.’ ²¹ Mkulu waki, akamjovela ‘Uhengili chabwina, mtumisi msadikika na mbwina.’ Usadikiwi mu mambu gadebe yati nikugotolela mambu gavaha. Bweleyi uhekayi pamonga na mkulu waku!”

²² “Kangi mtumisi yungi mweagotoliwi mahaku gavili ga mashonga, abwelili, na kujova, ‘Mkulu wanigotolili mahaku gavili ga mashonga, lola aga apa mahaku gangi gavili geayonjokisi.’

²³ ‘Mkulu waki akamjovela, chabwina, veve mtumisi msadikika na mbwina!’ ‘Ukitili chabwina mu mambu gadebe, yati nikugotolela mambu gavaha, bwelayi uhekayi pamonga na nene.’ ”

²⁴ “Nambu yula mweagotoliwi talanta yimonga ya lishonga, abwelili akajova, ‘Mkulu nikumanyili veve wa mundu munonopo wibena pewangalima, na kutola pewangadandasa mbeyu. ²⁵ Ndi nayogwipi, nagimili pandima na kufiya lishonga laku. Hinu ndi utola yaku.’ ”

²⁶ “ ‘Mkulu waki akamyangula veve mtumisi mhakau na mkata! Wimanya kuvya nene

nibena panangagaba, na kuyola pala panangadandasa?’ ²⁷ Ndi yakuganili uvika mashonga gangu kwa vandu vevibadilisha na kuwusa mashonga, ndi nene nganitoli chiyonjokesu na mashonga gangu! ²⁸ Hinu mumnyaga mashonga genago, na mumpelayi yula mweavi na talanta kumi za mashonga. ²⁹ Ndava, mundu yeyoha mweavi na chindu yati ipewa na kuyonjokesewa. Nambu yula angali chindu, hati chidebe cheavili nachu yati inyagiwa. ³⁰ Na mtumisi yula angali chiyonjokesu, mtaga kuvala kuchitita kwenuko ndi yati kuvya na luvembu na kuyaga minu.”

Uhamula wa mwishu

³¹ “Lukumbi Mwana wa Mundu peibwela muukulu waki pamonga na vamitumu vaki va kunani kwa Chapanga, penapo yati itama panani ya chigoda cha unkosi chechivii na ukulu. ³² Vandu va milima yoha yati vikonganeka pamonga palongolo yaki. Mwene ndi akuvapangula vandu ngati mdimaji cheipangula mambelele na mene. ³³ Mwene yati ivika mambelele ndi vandu vabwina palongolo ya Chapanga muchiwoko chaki cha kulyela na mene ndi vandu vahakau muchiwoko chaki cha kumangeya.” ³⁴ Kangi Nkosi akuvajovela vala vevavi upandi waki wa kulyela, mbwela, nyenye mwemumotisiwi na Dadi wangu! Mupokela unkosi wemuvikiwi kutumbula kuwumbwa kwa mulima. ³⁵ Muni penavi na njala mwanipeli chakulya, navi na njota mwanipeli manji, avi myehe mwanipokili panyumba yinu, ³⁶ navi

nanayatala mwaniwaliki, navi mtamu mwabweli kunilola, navi muchifungu mwanigendelili kunilola.

³⁷ “Penapo vandu vabwina palongolo ya Chapanga yati vakamyangula ‘Bambu, takuwene ndali njala yikuvina petakupeli chakulya, amala uvi na njota tete takupeli manji? ³⁸ Ndali takuwene wa myehe ndi tete takupokili, amala wavi changayatila takuwaliki? ³⁹ Ndali patakuwene una utamu amala muchifungu tabweli kukulola?’ ⁴⁰ Nkosi yati akuvayangula, ‘Nikuvajovela chakaka, chindu chochoha chamumhengili mmonga wa valongo vangu vadebe ava, mwanihengili nene.’ ”

⁴¹ “Kangi yati akuvajovela vala va upandi wa kumangeya, ‘Muwuka, palongolo yangu nyenye mwempewili likoto mhamba kumotu wangajimika wa magono goha gangali mwishu weutendelekiwi kwa Setani na vamitumu vaki. ⁴² Ndava njala peyanivili nyenye mwanipeli lepi chakulya, penavi na njota nyenye mwanipeli lepi manji. ⁴³ Penavi myehe nyenye mwenipokili lepi, penavi changayatila nyenye mwaniwaliki lepi, penavi mtamu na penavi muchifungu nyenye mwabweli lepi kunilola.’ ”

⁴⁴ “Penapo yati viyangula, ‘Bambu, ndali petakuwene njala yikuvina, amala uvi na njota amala myehe amala changayatila nyula amala mtamu amala muchifungu tete takuhengili lepi?’ ⁴⁵ Bambu yati iyangula, ‘Nikuvajovela chakaka, chindu chochoha chamwabeli kumuhengela, mmonga wa vadebe ava, ndi mwabeli kunihengela nene.’ ⁴⁶ Hinu, venava yati vihamba

kumbunu wa magono goha, nambu vala vandu vabwina palongolo ya Chapanga yati vihamba kuwumi wa magono goha gangali mwishu.”

26

Mpangu wa kumkoma Yesu

(Maluko 14:1-2; Luka 22:1-2; Yohani 11:45-53)

¹ Yesu peamalakisi kujova malovi genago, ndi akavajovela vawuliwa vaki, ² “Mumanyili kuvya gasigalili magono gavili, yati kwivya na mselebuko wa Pasaka, hinu Mwana wa Mundu yati igotolewa muni avambiwa na kufwa pamsalaba.”

³ Lukumbi lwenulo vakulu va kuteta na vawula va Malagizu vakonganiki pamonga mulvanja lwa mteta mkulu liina laki Kayafa.

⁴ Vakajovesana ndava ya kumkamula Yesu kwa mfiyu na kumkoma. ⁵ “Vakajova, nambu tiko-toka kuhenga lijambu lenili lukumbi lwa mselebuko wa pasaka, muni vandu vakotoka kuhenga chitututu.”

Yesu vakumnyala mahuta ku Betania

(Maluko 14:3-9; Yohani 12:1-8)

⁶ Yesu peavi ku Betania, ku nyumba ya Simoni mweavi na mabudi, ⁷ mau mmonga mweavi na kachupa ya alabasta kamahuta geginungalila bwina na ga mashonga gamahela, ambwelili na kumyitila pamutu Yesu peilya chakulya.

⁸ Hinu vawuliwa vaki pavagaweni genago vayomili, vakakota, “Luyagu lwenulo lwa kyani?”

⁹ “Ndava mahuta ago geginungalila bwina ngagaguliswi kwa mashonga gamahela, na kuvapela vangangu mashonga ago!”

¹⁰ Yesu agamanyili maholo gavi, ndi akavajovela, “Ndava kyani mukumung'aha mau mwenuyu? Mwene anihengili lijambu labwina neju. ¹¹ Ndava muni yati mwivya na vangangu pamonga nawu magono goha, nambu nene yati nakuvya pamonga na nyenye magono goha. ¹² Mau mwenuyu aniyitili mahuta geginungalila bwina ndava kunitendelekeha higa yangu kwa maziku. ¹³ Nikuvajovela chakaka, pamulima poha Lilovi la Bwina lenili pelikokoselewa, chitendu cheahengili mau uyu yati chiluwuliwa ndava ya kumkumbuka mwene.”

*Yuda iyidakila kumung'anamukila Yesu
(Maluko 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Kangi mmonga pagati ya vawuliwa vaki kumi na vavili vala mweikemiwa Yuda Isikaloti, akahamba kwa vakulu va kuteta, ¹⁵ akavakota, “Yati mukunipela kyani ngati nivagotolili Yesu?” Vamvalangili hipandi selasini vya madini ga feza. ¹⁶ Kutumbula ligono lenilo Yuda akalonda nafwasi ya kumng'anamukila.

*Yesu na vawuliwa vaki vilya chakulya cha Pasaka
(Maluko 14:12-21; Luka 22:7-13; 21-23; Yohani 13:21-30)*

¹⁷ Ligono la kutumbula kwakona mselebuko wa mabumunda gangali ngemeku, ndi vawuliwa vamhambili Yesu vakamkota, “Wigana koki tikutendelekeha chakulya cha Pasaka?”

¹⁸ Mwene akavayangula, “Mhamba kumuji kwa mgosi mmonga na kumjovela,” Muwula

ajovili, ligono laki lihegelili nene na vawuliwa vangu yati tilya chakulya cha Pasaka kwa veve.

¹⁹ Vawuliwa vakatendelekela ngati Yesu cheavalagizili vakatendelekela chakulya cha Pasaka.

²⁰ Palatipimi lilanga, Yesu atamili kulya chakulya pamonga na vawuliwa vaki voha kumi na vavili. ²¹ Pavavi mukulya, Yesu akavajovela, “Nikuvajovela chakaka mmonga winu yati akuning'anamukila.”

²² Vawuliwa vakavya vakaviniswa neju mtima, vakatumbula kukotana mmonga mmonga, “Bambu! Wu, ndi nene?”

²³ Yesu akayangula “Mweijwiga libumunda munkeve pamonga na nene ndi mweakuning'anamukila. ²⁴ Mwana wa Mundu yati ifwa ngati chegijova Mayandiku Gamsopi, nambu alachikolela mundu yula mweamng'anamukila! Ngayivii mbanga mundu mwenuyo ngaavelekewi lepi.”

²⁵ Yuda ndi mweamung'anamukili, akamkota “Muwula wu, ndi nene?” Yesu akayangula “Ujovili wamwene.”

Chakulya cha Bambu

(Maluko 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Vakolinto 11:23-25)

²⁶ Pevavi mukulya, Yesu akatola libumunda, akamsengusa Chapanga akayimetula, akavapela vawuliwa vaki akajova, “Mtola mlyayi, yeniyi ndi higa yangu.”

²⁷ Kangi akatola chikombi cha divayi, akamsengusa, akavapela akajova, “Mnywayi

nyenye mwavoha, ²⁸ muni yeniyi ndi ngasi yangu yeyilangisa lilaganu, yeyiyitika ndava kuvalekekesa vandu vamahele kumbudila Chapanga. ²⁹ Nikuvajovela, ninywa lepi kavili divayi ya zabibu mbaka pa ligono peninywa ya mupya pamonga na nyenye mu Unkosi wa Dadi wangu.”

³⁰ Pavamali kuyimba lunyimbu lwa kumlumba Bambu, vakawuka na kuhamba kuchitumbi cha Mizeituni.

*Yesu ilota kuvya Petili yati akumbela
(Maluko 14:27-31; Luka 22:31-34; Yohani 13:36-38)*

³¹ Kangi Yesu akavajovela, “Lelu kilu mwavoha nyenye yati mwitila na kunileka namwene, muni ndi chegijova Mayandiku Gamsopi, ‘Yati nikumkoma mdimaji, na msambi woha wa mambelele yati wipechenganana.’

³² Nambu panakayukayi, yati nikuvalongolela ku Galilaya.”

³³ Penapo Petili akamyangula, “Hati ngati voha yati vakutila, nambu nene katu nikukuleka lepi.”

³⁴ Yesu akamyangula Petili, “Nikujovela chakaka, kilu yiyiyi kwakona lijogolo kuvika yati ukunibela mala yidatu.”

³⁵ Petili akamjovela kavili, “Hati ngati yikunigana nifwayi pamonga na veve katu nikuleka lepi.” Na vala vawuliwa vangi vakajova mewawa.

*Yesu akumuyupa Chapanga ku Gesemane
(Maluko 14:32-42; Luka 22:39-46)*

³⁶ Kangi Yesu na vawuliwa vaki vakahamba pamonga pandu pepikemelewa Gesemane, ndi akavajovela, “Mtama apa na nene nihamba pala kumuyupa Chapanga.” ³⁷ Avatolili Petili na vana vavili va Zebedayo, Yesu akatumbula kuviniswa mtima na man'gaiso. ³⁸ Kangi akavajovela, “Niviniswa neju mumtima hati papipi kufwa. Mtama bahapa mkoto kugona pamonga na nene.”

³⁹ Akahegelela palongolo, akagwa cha kukupama, akamuyupa Chapanga. “Dadi wangu, ngati yihotoleka chikombi ichi cha man'gaiso chiniyepa, nambu lepi chenigana nene, ndi ngati chaugana wamwene.”

⁴⁰ Kangi akavawuyila vawuliwa vala, avakolili vavi lugono. Akamkota Petili, “Wu, nakuhotola kutama changagona pamonga na nene hati saa yimonga ndu?” ⁴¹ Mkoto kugona mummyupa Chapanga mkoto kugwa mukulingiwa. Mpungu wigana nambu higa yitamu.”

⁴² Yesu akahamba kavili, kumuyupa Chapanga, “Dadi wangu, ngati yihotoleka lepi chikombi cha man'gaiso aga chihamba changanywa nene, hinu mganu waku uhengekayi.” ⁴³ Peavawuyili kavili, na kuvakolela vagonili, ndava vavi na lugono neju.

⁴⁴ Akavaleka, akahamba kangi mala ya datu kumuyupa Chapanga mu malovi galagala. ⁴⁵ Kangi akavahambila vawuliwa vala akavajovela, “Wuli, mwakona mwigona na kupumulila? Mlodayi! Lukumbi lwene luhikili, na Mwana wa Mundu yati igotolewa kwa vandu

vevambudila Chapanga. ⁴⁶ Muyima, tihamba. Mlodayi! Mweakunigotola yula avi papipi.”

Yesu ikamuliwa

(*Maluko 14:43-50; Luka 22:47-53; Yohani 18:3-12*)

⁴⁷ Lukumbi Yesu akona ilongela nawu, akabwela Yuda, mmonga pagati ya vawuliwa vaki kumi na vavili. Mwene pamonga na vandu vamahele vevagegili mapanga na vibonga vevatumwili na vakulu va kuteta na vagogo va vandu.

⁴⁸ Yuda mweakumng'anamukila Yesu amali kuvalangisa ulangisu “Yula mwenikumkumbatila ndi mumkamula.”

⁴⁹ Hinu Yuda akamhegelela Yesu na kumjambusa, “Tukuwoni, Muwula,” Ndi akamkumbatila.

⁵⁰ Yesu akamyangula “Nkozi, kitayi cha ubweli kukita.”

Penapo vandu vala vakamhegelela na vakamukamula Yesu, vakamvika muulonda wavi.

⁵¹ Mmonga wa vala vevavi pamonga na Yesu, akaholomola upanga waki akamtova nawu mtumisi wa Mteta mkulu akamdumula likutu.

⁵² Penapo Yesu akamjovela, “Wuyisa upanga waku pachihaku paki, ndava yeyoha mweikoma na upanga yati ifwa na upanga. ⁵³ Wu, mwi-

hololela lepi nihotola kumuyupa Dadi wangu, mwene ngaaniletili hinu misambi neju ya kumi na yivili va manjolinjoli vamitumu vaki va kunani? ⁵⁴ Nambu gitimila wuli Mayandiku

Gamsopi gegijova kuvya cheyiganikiwa gavyai?”

⁵⁵ Lukumbi lulolo Yesu akaujovela msambi wa vandu vala vevabweli kumkamula, “Wu, mbweli

na mapanga na vibonga kunikamula ngati nene mwenangayidakila malagizu? Magono goha navi mu Nyumba ya Chapanga niwula, nambu mwanikamwili lepi.

⁵⁶ Nambu mambu genaga goha gahengiki muni malovi gegajoviki na vamlota va Chapanga mu Mayandiku Gamsopi gatimilayi.” Kangi vawuliwa voha vakamleka na kutila.

Yesu palongolo ya libanji

(*Maluko 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yohani 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷ Vandu vala vevamkamwili Yesu vamhindikili kunyumba ya Kayafa Mteta Mkulu, pavakonganiki vawula va malagizu na vagogo va Vayawudi. ⁵⁸ Nambu Petili amlandili Yesu cha kutali mbaka kuluvanja lwa Mteta Mkulu, akayingila mugati pamonga na valonda muni alola mambu gegihumila. ⁵⁹ Hinu vamteta vakulu na vakulu va Luvanja voha vakalonda malovi gaudese ndava ya Yesu muni vamkoma.

⁶⁰ Nambu nakupata chindu chochoha pamonga na ago, vabweli vandu vamahele kujova udese, pamwishu vabweli vandu vavili, ⁶¹ ndi vakajova, “Mundu uyu ajovili, ‘Thotola kudenya Nyumba ya Chapanga na kujenga kavili mu magono gadatu.’ ”

⁶² Mteta Mkulu akayima akamkota Yesu “Wu, wiyangula lepi? Vandu ava vakukutakila kyani kukuvala veve?” ⁶³ Nambu Yesu agunili nuu. Mteta Mkulu, akamjovela, “Nikulapakisa kwa Chapanga mweavimumi, utijovelayi ngati veve ndi Kilisitu, Mwana wa Chapanga!”

⁶⁴ Yesu akayangula, “Wamwene umali kujova! Nambu nikuvajovela, kuhuma hinu yati mukumlola Mwana wa Mundu atamili muchiwoko cha kulyelela cha Bambu mweavi na makakala, ibwela panani ya mahundi ga kunani kwa Chapanga.”

⁶⁵ Penapo, ndi Mteta Mkulu akapapula nyula zaki, akajova, “Amuligili Chapanga! Tigani lepi mundu yungi wa kumtakila! Hinu niyuwini cheamligili Chapanga! ⁶⁶ Nyenye muhololela wuli?”

Vene vakamyangula, “Yikumgana akomiwa!”

⁶⁷ Kangi vakamuhunyila mata kumihu, vakamtova na vangi vakampamanda ⁶⁸ vakamkota, “Ulotelayi, veve Kilisitu Msangula! Ndi yani mweakutovili!”

Petili akumbela Yesu

(Maluko 14:66-72; Luka 22:56-62; Yohani 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Petili atamili kuvala ya luvanja. Ndi mtumisi mmonga mdala amhambili, akamjovela, “Veve wavi pamonga na Yesu wa ku Galilaya.”

⁷⁰ Nambu Petili akabela palongolo ya voha, “Nichimanyi lepi chewijova.” ⁷¹ Petili pahaumayi pamlyangu, mtumisi yungi msikana amuwene, ndi akavajovela vandu vevavi pala. Mundu uyu avi pamonga na Yesu wa ku Nazaleti.

⁷² Petili akabela kavili kwa chilapu, “Nimmanyili lepi mundu uyu.”

⁷³ Mwanakandahi, vandu vevayimili penapo vamhambili Petili, vakamjovela “Chakaka veve mmonga wavi, hati chaujova kukumanyisa.”

⁷⁴ Kangi Petili akatumbula kujilapakisa likoto na kulapa ijova, “Nimmanyili lepi mundu uyu!”

Bahapo lijogolo likavika. ⁷⁵ Petili akumbwiki malovi ga Yesu, geamjovili, “Kwakona lijogolo kuvika, yati ukunibela mala yidatu.” Ndi akahuma kuvala akavembeneka neju.

27

Yesu vakumpeleka kwa Pilatu

(Maluko 15:1; Luka 23:1-2; Yohani 18:28-32)

¹ Lukela pehe, vakulu voha va kuteta, pamonga na vagogo va Chiyawudi vakajovesana ndava ya kumkoma Yesu. ² Hinu vakamukunga, vakamutola na kumgotola kwa Pilatu mweavimkulu wa Loma.

Kufwa kwa Yuda

(Matendu 1:18-19)

³ Kangi Yuda, mweamng'anamwikili Yesu paavawene kuvya vamali kumuhamula Yesu, akang'ahika neju mumtima waki, avawuyisili vakulu va kuteta mashonga gala hipandi selasini.

⁴ Akavajovela, “Nibudili kumng'anamukila mundu angabuda akomiwa.”

Nambu vene, vakayangula, “Lenilo ndi lihengu laku? Umanya wamwene.”

⁵ Mwene akataga hipandi ya mashonga gala Munyumba ya Chapanga, akahuma kuvala ya Nyumba ya Chapanga na kuhamba kujikungila.

⁶ Vakulu va kuteta vakatola mashonga genago, vakajova, “Mumbele ya malagizu gitu kuvika muchibana cha Nyumba ya Chapanga ndava muni mashonga gegapatikini kwa kukoma.”

⁷ Hinu vakajovesana, vakatola mashonga gala kugula mgunda wa ludaka muni pavyaa pandu pa kuzikila vayehe. ⁸ Ndava ya genago, hati lelu mgunda wenuwo wikemelewa “Mgunda ngasi mana yaki mgunda weuguliwi kwa ukomaji.”

⁹ Ndi chagatimalili malovi ga Yelemia mweavi mlota wa Chapanga, “Valotili mashonga hipandi selasini, mashonga ya mwenuyo luhuna lwa vandu va Isilaeli. ¹⁰ Vakahengela kugula mgunda wa madakali, ngati chealagazili Bambu.”

Pilatu akumkota Yesu

(Maluko 15:2-5; Luka 23:3-5; Yohani 18:33-38)

¹¹ Yesu akayima palongolo ya mkulu wa Loma, ndi mkulu yula akamkota, “Veve, ndi wa Nkosi wa Vayawudi?” Yesu akayangula, “Genago ndi ujovili wamwene.” ¹² Nambu vakulu va kuteta na vagogo pevamtakili, mwene ayangwili lepi lilovi.

¹³ Kangi Pilatu akamkota “Wu, wiyuwana lepi matakilu gevakukutakila veve?”

¹⁴ Nambu Yesu ayangwili lepi hati lilovi limonga, mkulu wa Loma akakangasa neju.

Yesu vakumuhamula kufwa

(Maluko 15:6-15; Luka 23:13-25; Yohani 18:39-19:16)

¹⁵ Hinu yavi mvelu wa mkulu wa Loma lukumbi lwa mselebuko wa Pasaka, kuvadin-dulila Vayawudi mkungiwa mmonga mwevakungana. ¹⁶ Lukumbi lwenulo peavili na mkungiwa mmonga mweamanyikini neju, mweikemiwa Balaba. ¹⁷ Ndi, vandu pavakon-ganiki pamonga, Pilatu akavakota, “Mwigana

nivadindulilayi yani pagati ya vavili ava, Balaba amala Yesu mweikemiwa Kilisitu?" ¹⁸ Ndava muni amanyili kuvya vachilongosi va chiyawudi vamuwusili Yesu ndava ya wihu.

¹⁹ Pilatu peatamili pachigoda chaki cha uhamula, mdala waki ampelikili ujumbi, "Ukoto kumhengela chindu chochoa mundu uyu angahoka ndava lelu nin'gaiki neju munjozi ndava ya mwenuyo."

²⁰ Nambu vakulu va kuteta na vagogo vaku-vakulukisa vandu vamyupa Balaba adinduliwa na Yesu akomiwa. ²¹ Pilatu akavakota, "Ndi yani pagati ava vavili mwemukungana nivadin-dulilayi nyenye?"

Vakamyangula mdindulayi, "Balaba!"

²² Pilatu akavakota kavili, "Hinu nikita kyani na Yesu nweikemiwa Kilisitu?"

Voha vakayangula, "Avambiwa pamsalaba!"

²³ Nambu Pilatu akavakota, "Ndava kyani? Abudili kiki?"

Ndi vene vakajova kwa lwami luvaha, "Avambiwa pamsalaba!"

²⁴ Hinu, Pilatu paamanyili ngati yihotoleka lepi kuvagunisa, chitutu chitumbula, akatola manji, akasamba mawoko palongolo ya msambi wa vandu, akajova, "Yikunivala lepi ngasi ya mundu uyu, kwali mwavene."

²⁵ Vandu voha vakayangula, "Ngasi yaki yeyitika yivya ndava ya tete na vana vitu!"

²⁶ Kangi Pilatu akamdindulila Balaba kuhuma muchifungu, na kumtova michapilu akamgotola Yesu avambiwa pamsalaba.

*Manjolinjoli vakumvevesa Yesu
(Maluko 15:16-20; Yohani 19:2-3)*

²⁷ Kangi manjolinjoli ga mkulu wa Loma, vamyingsi Yesu mugati ya nyumba ya nkosi, ndi manjolinjoli vakakonganeka msambi wohu. ²⁸ Vakamuwula nyula zaki, vakamuwalika nyula yidung'u ya chinkosi. ²⁹ Kangi vakabota njingwa ya minga, vamuwaliki kumutu, vakamvikila mlayi muchiwoko chaki cha kulyela. Vakafugama palongolo yaki ndi vamvevisi vakumjovela, "Tukuwoni Nkosi wa Vayawudi!" ³⁰ Vakamuhunyila mata, vakatola mlayi wula, vakamtova nawu kumutu. ³¹ Pavamali kumvevesa, vakamuwula ligwanda lenilo, vamuwaliki nyula zaki, kangi vakamhindikila pa kumvamba pamsalaba.

*Yesu ivambiwa pamsalaba
(Maluko 15:21-32; Luka 23:26-43; Yohani 19:17-27)*

³² Pavavi mukuhamba vamkolili mundu mmonga liina laki Simoni mkolonjinji wa Kulene, kwa makakala vamgegisi msalaba wa Yesu. ³³ Pavahikili pandu pepikemelewa Goligota, mana yaki "Libangu la Mutu." ³⁴ Vakampela divayi yeyihangisini na nyongo. Nambu Yesu peamiyangili akabela kunywa.

³⁵ Pavamali kumvamba pamsalaba, ndi vakatovela gudugudu kugavana nyula zaki. ³⁶ Manjolinjoli vakatama penapo kumulindalila. ³⁷ Panani ya mutu waki pamsalaba, vakayandika matakilu ga kumvala mwene "Mwenuyu ndi Yesu, Nkosi wa Vayawudi." ³⁸ Mewawa kwavi

na vanyagaji vavili vavambiwi mu misalaba pamonga na Yesu, mmonga upandi waki wa kulyela na yungi upandi wa kumangeya.

³⁹ Vandu vevapitayi njila yeniyu vamligili kuni vinyugusa mitu yavi na kujova, ⁴⁰ “Veve lepi! Mwewajova wihotola kudenya Nyumba ya Chapanga na kujenga kavili pamagono gadatu? Hinu ujisangula wamwene. Ngati veve wa Mwana wa Chapanga, ndi huluka pamsalaba!”

⁴¹ Mewawa vakulu va kuteta pamonga na vawula va malagizu na vagogo vamvevisi, na kujova, ⁴² “Avasangwili vayaki, ihotola lepi kujisangula mwene! Ati mwene ndi Nkosi wa vandu va Isilaeli! Hinu ahulukayi pamsalaba na tete yati tikumsadika mwene. ⁴³ Amhualili Chapanga na kujova mwene ndi Mwana wa Chapanga! Ngati Chapanga akumgana ihotola kumsangula!”

⁴⁴ Mewawa vala vanyagaji veavambiwi nawu pamsalaba pamonga vamligili.

Yesu ifwa pamsalaba

(Maluko 15:33-41; Luka 23:44-49; Yohani 19:28-30)

⁴⁵ Kuhumila muhi wa saa sita mbaka saa tisa, chitita chatindili mulima woha. ⁴⁶ Hinu payahikili saa tisa, Yesu akavemba neju, “Eloi, Eloi, lama sabakitani?” Mana yaki, “Chapanga wangu, Chapanga wangu, ndava kyani unilekili?”

⁴⁷ Nambu vandu vangi vevayimili pala pevayuwini genago vakajova, “Akumkemela Eliya.” ⁴⁸ Mmonga wavi akajumba akatola

lidodoki, akajwiga mudivayi yivavanu akaivika mumlayi akampela anywai.

⁴⁹ Nambu vangi vakajova, “Leka tiloli ngati Eliya ibwela kumsangula.”

⁵⁰ Ndi Yesu akavembeneka kwa lwami luvaha, akafwa.

⁵¹ Penapo lipazia la Nyumba ya Chapanga la-papwiki hipandi hivili kuhumila kunani mbaka pahi, mulima woha wandendimi, na mata-lahu gakabayuka, ⁵² matinda gagubwiki na vandu va Chapanga vamahele vevafwili vayukili. ⁵³ Pevahumili mumatinda gavi, Yesu peamali kuyuka pamonga nawu, vakayingila Pamuji wa Msopi ndi Yelusalemu vawonikini na vandu vamahele.

⁵⁴ Hinu, mkulu yula pamonga na manjolin-joli vevamyangalila Yesu, pavauwene mulima windendema na goha gegahumalili, vakayogopa neju, vakajova, “Chakaka mundu mwenuyu avi Mwana wa Chapanga.”

⁵⁵ Pandu penapo kwavi na vadala vamahele vevatamili vilolokesa cha kutali, venavo ndi vevamlandili Yesu kuhuma ku Galilaya vakumhenga. ⁵⁶ Pagati yavi avili Maliya kuhuma Magidala na Maliya nyina wavi Yakobo na Yosefu, pamonga na nyina wavi vana va Zebedayo.

Yesu vakumzika
(*Maluko 15:42-47; Luka 23:50-56; Yohani 19:38-42*)

⁵⁷ Palatipimi lilanga, abwelili mundu mmonga mkolo vindu vyamahele mkolonjinji wa Alimati, liina laki Yosefu. Mwenuyu mewa avi

muwuliwa wa Yesu. ⁵⁸ Amhambili Pilatu, akamuyupa higa ya Yesu. Pilatu akahamula vam-pelayi. ⁵⁹ Yosefu akayitola higa yila na kuutin-disila nyula ya msopi, ⁶⁰ akauvika mulitinda laki la mupya leahongwili mulitalau, akalibilingisa liganga livaha kudinda mlyangu wa litinda akawuka. ⁶¹ Maliya mkolonjinji wa Magidala na Maliya yungi yula vatamili kulolokesa litinda.

Kulindalila litinda

⁶² Chilau yaki, ndi Ligonu la Kupumulila, ndi vakulu vakuteta na Vafalisayu vamhambili Pilatu. ⁶³ Vakajova “Mkulu, tikumbwiki kuvya yula mchenjela ajovili peavili mumi kuvya akafwayi yati iyuka pagimalika magono gadatu, ⁶⁴ Hinu lagiza valonda valindalila litinda mbaka pegimalika magono gadatu ndava vawuliwa vaki vihotola kumuyiva na kuvajovela vandu kuvya ayukili. Muni udese wa pamwishu wenuwu yati wivya uvaha neju kuliku wa kutumbula.”

⁶⁵ Pilatu akavayangula, “Muvi na manjolinjoli, muhamba mukalindila chemwihotola.”

⁶⁶ Hinu vakahamba kulindila litinda vakavika vidindilu liganga lila, vakaleka manjolinjoli bahapo vakulilindila.

28

Yesu iyuka

(Maluko 16:1-10; Luka 24:1-12; Yohani 20:1-10)

¹ Ligonu la Kupumulila palamaliki, lukela hamba kucha ligono la Dominika, Maliya mkolonjinji wa Magidala na muyaki Maliya yungi yula vahambili kulola litinda lila. ² Bahapo

mulima woha wandendimi neju, mtumu wa kunani kwa Bambu ahelili kuhumila kunani kwa Chapanga, alibilingisi liganga la pamlyangu na kutamila. ³ Awonikini ngati lumwetumwetu lwa mbamba na nyula zaki zavi za msopi pehe. ⁴ Valonda vevalindalila litinda vala vakavagaya neju ndava ya wogohi vavi ngati vamali kufwa.

⁵ Nambu mtumu wa kunani kwa Chapanga akavajovela vadala vala, “Nyenye mkoto kuyogopa! Muni nimannyili kuvya mukumulonda Yesu mweavambiwi pamsalaba. ⁶ Avi lepi apa muni amali kuyuka ngati cheajovili. Mbwela mlola pandu pevamgonisi. ⁷ Hinu mhamba kanyata mkavajovela vawuliwa vaki kuvya amali kuyuka, na hinu akuvalongololela ku Galilaya yati mumkolela kwenuko. Yuwanila, nene nimali kuvajovela.”

⁸ Hinu vadala vala kuni viyogopa na kuni viheka neju, vakawuka kanyata palitinda na kujumba kuhamba kuvajovela vawuliwa vaki.

⁹ Bahapo Yesu akakonganeka nawu, akavajambusa, “Nivawoni.” Vadala vala vakamhegelela na vakamkamula magendelu gaki na kumgundamila. ¹⁰ Kangi Yesu akavajovela, “Mkoto kuyogopa,” “Mhamba mkavajovela valongo vangu vahamba ku Galilaya kwenuko ndi yati vaku nilola.”

Madandaula ga valindila litinda

¹¹ Pevawukili vadala vala, ndi pagati ya valonda va litinda, vakahamba kumuji kuvadandaulila vateta vakulu mambu goha gevagawene.

¹² Hinu vakakonganeka pamonga na vagogo, na

kuvika mpangu, vakavapela mashonga gamahele manjolinjoli vala, ¹³ vakajova, nyenye mjova kuvya, “Vawuliwa vaki vabweli kilu, vakamuyiva tete petatitili lugono. ¹⁴ Ngati mkulu wa Loma akayuwana lijambu lenili tete yati tikuvatangatila tikumkulukisa, muni nyenye mkoto kuvya na mhalu.”

¹⁵ Hinu manjolinjoli vala vakatola mashonga gala, vakahenga ngati chavawuliwi, malovi ago gadandasiki kwa Vayawudi mbaka lelu.

*Yesu akuvahumila vawuliwa vaki
(Maluko 16:14-18; Luka 24:36-49; Yohani 20:19-23; Matendu 1:6-8)*

¹⁶ Kangi vawuliwa kumi na mmonga vala vakahamba kuchitumbi chechivii ku Galilaya cheavalagazili Yesu. ¹⁷ Pavamuwene, vakagundama, nambu vangi vavi na mtahu. ¹⁸ Yesu avahegalili, akavajovela, “Nipewili uhotola wo ha kunani kwa Chapanga na pamulima. ¹⁹ Hinu mhamba mkavakita vandu va milima yoha kuvya vawuliwa vangu. Kuni mvabatiza kwa liina la Dadi na la Mwana na la Mpungu Msopi. ²⁰ Muvawula kukamula malovi gangu goha ngati chenivalagizi nyenye, nene nivii pamonga na nyenye magono goha, hati pamwishu wa lusenje.”

Ngoni Bible Version Translation Project

The New Testament in the Ngoni language of Tanzania

copyright © 2020 The Word for the World International

Language: Chingoni (Ngoni)

Contributor: Pioneer Bible Translators

Ngoni New Testament

The Word for the World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 14 Apr 2023

5cd08b72-e4bf-504c-ac82-b15a8451524d